

DECKA na gornji sliki, ki je prišel v San Francisco iz Cantona, O., je doletela nesreča. Avto, ki je bil vržen v avtini koloniji na pločnik, je tega dekca pritisnil tako silno ob steno, da ga je zmečkalo, vendar pa ni izgubil zavesti. Umrli je 10 minut pozneje.

Pet mirovni pogodb končno le "pod streho"

Vprašanje obnove Avstrije ter njenih mej. —
Rešitev spora glede bodočnosti italijanskih
kolonij ter njene bojne mornarice odložena

Minuli ponedeljek je bivši državni tajnik Byrnes svojo službo sklenil s podpisanjem štirih mirovniških pogodb, namreč z Italijo, Rumunijo, Bolgarijo in Madžarsko.

Sklenjena je bila tudi s Finsko, toda naša dežela s Finsko ni bila v vojni.

Dve nereseni vprašanji

Glede bodočnosti italijanskih kolonij so se pogajanja v veliki trojici razbila že v začetku, ker je sovjetska delegacija zahtevala eno (kolonijo) pod rusko upravo. Angleži pa so odločno proti temu, da bi Rusija dobila tako oporišče kjerkoli v Sredozemlju. Ameriška delegacija je stališče Anglije podprla. Končni sporazum je bil, da naj italijanske kolonije ostanejo začasno pod angleško upravo — kajti za sedle so jih angleške čete. Po enem letu ali morda že prej, pa bo o njih bodočnosti velika četvorica znova ukrepala, in končno, ako ne bo soglasja, pa Z. N.

Enako nereseno je tudi vprašanje italijanske bojne mornarice. Nekaj njenih ladij je bilo sicer med zmagovitih dežel, ki so razdeljene. Druge so v oskrbi velike četvorice, ki bo odločila o njih končni usodi pozneje. Italiji je v mirovni pogodbi dovoljena le majhna bojna mornarica.

Pogajanja trajala polidrugeto let. Pogajanja za sklenitev pogodbe, ki naj bi jo zmagovite dežele narekivale Italiji, Rumuniji, Bolgariji, Madžarski in Finski, so trajala 15 mesecev. V formalnih ceremonijah bodo podpisane 10. februarja v Parizu.

Pogodbo z Italijo podpisujejo Zed. države, Anglija, Sovjetska unija in Francija.

Pogodbo z Bolgarijo, Rumunijo in Madžarsko podpisujejo Zedinjene države, Anglija in Sovj. unija.

Pogodbo s Finsko podpisata samo Sovj. unija ter Anglija. Druge države niso bile v vojni z njo. Poleg članice velike četvorice.

Občni zbor

SLOVENSKEGA
DELAJSKEGA CENTRA

v petek 31. januarja 1947
v Chicagu.

Ta letna seja bo zelo važna. Pridite vsi, ki ste upravičeni.

POSOLILA GRČIJI, ITALIJI, ANGLIJI, KITAJSKI ITD., V POLITIČNE NAMENE

Minuli teden se je iz Washingtona vrnil v Rim premier Alcide de Gasperi in se pohvalil, da ga je Truman pristrčno sprejel in da so mu bila v tej deželi vsa vrata odprta.

Bil je v državnem oddelku, pri kardinalih, na nešteti banketih in shodih in res — povsod je bil deležen naklonjenosti.

Le ko je vpraševal za posojilo, je naletel na ameriško bizniško hladnost. Časnikarji, ki so ga spremljali, so poročali, da je pletel za posojilo skoro z jokajočim glasom. "Kaj nam moreš jamčiti zanj?", so ga vpraševali uradniki naše zvezne eksportne-importne banke. Dobro veljo Italije, ako se bo mogla izpustiti iz povojne krize — to je vse, kar jim je de Gasperi mogel obljubiti. In pa potarnal je, da te Zed. države Italiji ne bodo pomagale, in to nemudoma, jo bo zašel komunizem. To mu je baje pritrdil tudi newyorški kardinal Spellman, pa je pomagal.

Ko se je de Gasperi vrnil v Rim, je imel v žepu ček za sto milijonov dolarjev v povračilo za lire, ki so jih naši vojaki zapravili v Italiji. In pa kreditno pismo za \$100,000,000. Za to vsoto si lahko Italija nabavi v Ameriki kar si poželi. Dalje je de Gasperi ponosno poudaril, da je bilo šest ladij, napolnjenih z žitom, ki so bile prvotno določene v Bremen na Nemškem, obveščenih, da naj svoj tovar izlože v Italiji.

Vzlic tej politiki za ohranitev konservativcev na krmilu Italije pa se v nji kriza nadaljuje.

Grčiji je naša vlada minuli teden v oporo omajnemu rojalističnemu režimu dodelila nadaljnjih enajst milijard in obljubila smo ji nadaljnjih 5 milijard, ako lijnajo. In ameriški živeč dahaja v Grčijo še celo v večji množini kot pa ko je bil relif še pod področjem UNRRA.

Anglija je dobila od naše vlade tri in pol milijarde dolarjev posojila. Francija eno milijardo.

Na Kitajskem smo po vojni potrošili že okrog tri milijarde in obljubili smo ji nadaljnjih pet milijard, ako spravi svojo hišo v red. A ker se to ne bo zgodilo, bo treba ali podporo ukiniti ali pa i nadalje zalagati Čiang Kai-šekov kuomintang in s tem vzdrževati njegov koruptni sistem.

Tudi Nemčiji že obljublamo posojilo, v prid njene rekonstrukcije po naših navodilih in po našem sistemu.

Kdor posojuje, hoče kajpada vedeti, čemu, in narakuje svoje pogoje. Za to vsa naša posojila v sedanjosti dobi dana zgolj v politične namene. Namreč v oprtie takim režimom, ki so prilagodeni anglo-ameriškem bloku.

Fašizem v Italiji se zbira pod novim "Dučejem"

Ameriški poročevalec Seymour Korman poroča iz Rima, da se je na italijanskem političnem obzorju pojavila "nova zvezda" v osebi Guglielma Gianinija, ki ne taji, da je bil Mussolinijev prišast.

Gianini celo trdi, da so bili vsi Italijani fašisti, dokler so vladali črnosrajčniki z Mussolinijem na čelu. Gianini je namreč predsednik krajevne desničarske stranke L'uomo Qualunque, torej stranke "Navadnega človeka," kar je v resnici krinka za oživiljenje starega fašizma.

V enem letu je Gianini pridobil v svojo stranko dovolj prišastev, da se sedaj počuti kot

"močna osebnost" v italijanski politiki. Podpora dobiva pri domači in tuji reakciji — zavezniške oblasti pa mirno gledajo na razvoj obnove fašizma.

Gianini sicer trdi, da se ne zavzema za vzpostavitev diktature v Italiji, želi pa, da Italija dobi "močno administracijo" ali vlado, kar je pač isto kot fašistična diktatura. Pod to krinko je razvil svoj program desničarske stranke, ki naj bi temeljil "na ustroju ameriške vlade". Dalje hoče, da postane Italija del "Zedinjenih držav Evrope," da ne bo povoda za vojne vsled nacionalizma.

Poročevalec piše, da je Gianini star 55 let in doma iz Neapla, njegov oče je bil domačin, mati pa Angležinja. Visok je šest čevljev in močne postave, kar je tudi nekaj, da ga dela za diktator-

Italija si kuje novó ustavo po starih poteh

Ena izmed temeljnih nalog provizorične italijanske konstituantne je izdelati novo ustavo. Osnutek zanjo je poverjen posebni komisiji, v kateri imajo klerikalci ter drugi konservativci par glasov večine. Tako n. pr. je komisija z dvema glasovi večine sklenila, da lateranska pogodba, ki jo je sklenil Mussolini leta 1929 s papežem, ostane v veljavi tudi v italijanski republiki. Jedro te pogodbe je, da Italija priznava Vatikan za samostojno državo in katoliško cerkev v Italiji pa za državno cerkev.

Za ločitev cerkve od države so socialisti, komunisti in liberalni republikanci.

Dne 15. januarja se je v komisiji za osnove nove ustave glasovalo o vprašanju zakona in razpore. Večina je sklenila, da ostane zakon v Italiji "nerazdružljiv", torej da se glede poroke prizna načelo katoliške cerkve. Za ta predlog je bilo v komisiji oddanih 29 glasov in za priznanje razpore pa 25.

Cerkev v Italiji kakor drugod sicer ve, da je mnogo poročencev v Italiji nesrečnih in bi šli radi narazen, ako bi smeli. Tako pa se širi le zakonska nezvestoba ter družinski prepiri, spovedniki pa poslušajo, dajejo odveze in nalogajo "pokore".

Kako močan je italijanski klerikalizem tudi v politiki, dokazujejo obsodbe, izrečene proti urednikom svobodnomiselnih listov.

V Rimu je policija ustavila en protiklerikalni tednik brez vsake sodne akcije. Zatrta ga je tebi nič meni nič. Urednik drugega antiklerikalnega lista, Eugenero Macerari, pa je bil obsojen na dve leti zapora valed "žalje-nja vero". Macerarijev list se je pregrešil "proti veri" posebno z dvema satirčnima slikama. Ena predstavlja, kako lahkomišelnih menih živi in kako pridiga, in druga pa duhovnika, ki zavija kokiši vrat. Kokiš predstavlja Italijo. Slika je na mestu, ako se pomisli, da se cerkev v Italiji umešava v vsako posvetno stvar in vernikom pa grozi z odvzemom zakramentov, ako ne bodo brali samo od nje dovoljenih časopisov in glasovali samo za iste kandidate, ki jim jih ona odobri.

Veliko novih hiš—morda...

Trgovski departament prerokuje, da poleg hiš, ki so bile pri-jete lani, bo letos začeti še naj-manj milijon novih domov.

ja. Niti ni prav nič skromen glede svojih namenov, oportunistem pa kar stje iz njegovega obraza. Domišlja si, da je velik pisatelj, ki je spisal mnogo iger, četudi niso nikomur znane.

"Seveda sem bil fašist," je rekel Gianini poročevalcu, "aj sem bil oficir in sem prejel fašistična odlikovanja. Nisem pa fašist sedaj. Moja knjiga "Množica" mi je prinesla krog \$55,000. Ta knjiga se tiče politike. Fašist sem prenehal biti 25. julija 1943, ko je padel Mussolini."

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Volitve na Poljskem minulo nedeljo so izpadle kakor so vsi v naprej vedeli da bodo. V volilni kampanji je bilo do nedelje nad 50 oseb ubitih. Poročajo, da so se dogodile izgube življenj v pobojih tudi na volilni dan. Rezultat volitev bo objavljen 31. januarja. Voditelj opozicije Stanislaw Mikolajček, ki je bil v provizorični vladi podpredsednik, je dan pred volitvami priznal, da bo zmagala vladna koalicija. A je dostavil, da bo zmagala zato, ker te volitve niso svobodne. Kajti če bi bile, je dejal Mikolajček, bi zmagala njegova kmečka stranka. In trdil je celo, da bi dobila njegova stranka v "svobodnih volitvah" najmanj 90 odstotkov glasov. Naravno, da je veliko pretiraval. To je storil za ameriško ter angleško javnost.

Mikolajček velja na Poljskem za agenta anglo-ameriške vna-knje politike, ki je v navskrižjih s Sovjetsko unijo in naklonjena Nemčiji. Ameriška in angleška vlada sta v poljsko provizorično vlado nešteto krat drezale, da naj se žuri razpisati volitve, in pa da morajo biti v soglasju dogovora velike trojice demokratske ter popolnoma svobodne. Ker se je Varšavi zdelo tega "tuejega umešavanja" preveč, je Londonu in Washingtonu izjavila, da so volitve na Poljskem notranja zadeva poljske republike in vodila jih bo po svojih zakonih. Stvar s tem seveda še ni končana.

Drew Pearson je v radiju v nedeljo 19. januarja "prerokoval", da bodo Poljaki spet ustanovili "zamejno vlado", menda znova

v Londonu. Dejal je tudi, da je imlo angleško poslanstvo v Varšavi letalo za Mikolajčkov pobeg pripravljeno že pred volitvami. Tudi Mikolajček sam je pomagal širiti v svet vesti, da se mu bo po volitvah slabo godilo, če ostane na Poljskem.

Država Georgia ima že par tednov dva guvernerja in dve administraciji, ki sta v boju druga proti drugi. Menda bo šele sodišče odločilo, katera je ustavna. Ko so reporterji vprašali Trumana ter druge merodajne člane zvezne vlade, ako mislijo poseči v politično zmedo ter napetost v Georgiji, so odgovorili, da je to njena notranja zadeva in ni potrebe, da se bi zvezna vlada umešavala zraven. Čemu nima naša vlada enakega stališča tudi glede Poljske? Dočim je Georgia del Zed. držav in podložna federalnim zakonom, je Poljska vendar suverena država! Pa se vzlic temu toliko umešavamo vanjo!

"Zamejni Poljaki" v Londonu, v Ameriki in v Rimu ter poljski reakcionarji doma imajo samo še eno upanje: namreč, da ameriška in angleška vlada nedavnih poljskih volitev ne bodo priznale in s tem ne nove poljske vlade, ki bo nastala po volitvah. In pa, da bo v tem slučaju nad ubežnim Poljakom namig, da si lahko ustanove svojo "poljsko vlado", ki ji bi šla ameriška ter angleška vlada na roko in Vatikan ji bi pomagal. Taka politika, ako res pride do nje, bi ne samo ogrožala miren razvoj Poljske pač pa bi bila tudi splošnemu miru nevarna.

(Konec na 5. strani.)

Ali imajo ameriški Slovenci na prosvetnem polju še kaj bodočnosti?

Clevelandski "Glas SDZ" ugotavlja v seriji član-kov, "da je razgibanost slovenskega kulturnega in gospodarskega življenja v Ameriki že davno dosegla svoj višek ter se nagnila v zaton." Poudarja, da smo storili veliko, dosegli na kulturnem polju presenetljive uspehe, enako na gospodarskem, si zgradili pevske in dramske zbornice ter knjižnice in obogatili slovensko književnost s svojimi deli.

O tem pravi članek med drugim: "Najplodovitejši ameriški (slovenski) pisatelj v preteklosti je bil Ivan Molek, ki je spisal več znanstvenih in pripovednih del; pesnika Zorman in Zupan sta izdala knjige svojih po-ezij, dr. Kern je izdal svoje slovarje in svoje "spomine", nadarjena in marljiva slovenska pisateljica Katka Zupantičeva pa je prav zdaj izdala knjigo "Slike iz vsakdanjega življenja". (Opis o nji je v isti številki "Glas SDZ" na prvi strani.) Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicagu pa izdaja vsako leto Ameriški družinski koledar, ki ga urejuje Frank Zaitz in ki je nedvomno najboljši proizvod slovenske književnosti v Ameriki."

Isti članek navaja razne slovenske čitalnice v Cle-velandu in v drugih naših naselbinah in o ljubezni naših rojakov do slovenske knjige. Ampak kot pravi, to je bilo. Že iz dveh krajev je bilo javno poročano, da po slovenske knjige nihče več ne pride in so jih pripravljeni poslati v stari kraj, ako jih tam hočejo.

Dobro je, da se je urednik "Glas SDZ" lotil take razprave. Kajti posebno v Clevelandu je polje za delo na našem kulturnem polju še ugodno. Tudi v marsika-teri drugi naselbini—n. pr. v Chicagu, bi lahko še imeli slovenske predstave, več dobrih koncertov, več zani-manja za slovensko knjigo ter veliko več predavanj — takih, kakor smo jih imeli pred leti.

Na nedavni krajevni konferenci Prosvetne matice v Milwaukeeju je bilo o tem eno predavanje in na raz-nih sejah tu pa tam kaj razpravljajo o tem, a ob enem vendarle čutimo, da se je starejša generacija lotila malodušnost — češ, toliko dela je bila vloženega v vse to — a tu rajni Slovenci pa so za naše stvari večinoma brezbržni!

Sedaj, ko postajajo razmere tu in drugod spet nor-malne, bo dobro, ako začnemo misliti na sklicanje zbora JSZ in Prosvetne matice in pred tem pa razviti splošno razpravo v vseh tistih slovenskih listih, kate-rih uredniki se zanimajo za kulturno delo med našim ljudstvom in za socialne probleme.

Nižanje cen potrebsčinam počasen proces

Izgleda, da je navijanju cen konec in da se bodo saj nekatere potrebsčine pocenile. Vzrok je, da so skladišča prenapolnjena posebno s konzerviranim blagom.

Dokler so se gospodinje bale, da bo v prodajalnah zmanjkalo sedaj tega, sedaj onega, so se zalagale s sočivjem in s sadjem v "kantah" kolikor so jih moglo dobiti. Sedaj to porabljajo, kupujejo pa le toliko kolikor neob-hodno morajo.

Zivilski prekupeci bi se svojih ogromnih zalog radi znebili po visokih cenah, pa jim je uneslo. Vendar pa bi bilo napačno mi-sliti, da se bodo cene znižale na stopnjo kot so bile leta 1941. V

trgovskem in agrikulturnem de-partmentu računajo, da bodo šle cene živilom navzdol le kakih 10 do 25 odstotkov.

Lahko bi šle seveda veliko več, toda ameriški živilski trg kontroliirajo monopol, ki potreb-ščne rajše na debelo uničujejo kot pa da jih bi "preveč" poceni-li.

Tako n. pr. so same v enem okraju v New Yorku (Wayne County) uničili za \$600,000 se-lene (celery) rajše kot da bi jo dali na trg "za slopo ceno". Re-kli so, da bi imeli le delo in ne dobička če bi vso dali napredaj.

Agrikulturni departament je objavil podatke o lanakem pri-delku na ameriških farmah, ki

je bil največji v zgodovini te de-žele. Zadnji rekord je bil dose-žen l. 1942, a lanski pridelek ga je prekosil. Lani je bil 26 odstot-kov večji kot povprečno v letih 1923-32, dva odstotka višji kot je bil rekordni pridelek l. 1942 in sedem odstotkov višji kot pri-delek v predlanskem letu.

Veščaki v agrikulturnem od-delku ob enem ugotavljajo, da se lanski pridelek odlikuje ne samo v količini temveč tudi v kakovosti.

Pridelek koruze znaša 3,287, 927,000, in pridelek pšenice 1, 155,715,000 bušljev. Tako je so-razmerno narasel tudi pridelek rži, ovsa, ječmena, riža, fižola itd.

Cene običajno narastejo, ka-dar potrebsčin zmanjkuje. Toda v minulih letih so bile večinoma dvignane umetno, ker je bilo tudi pomanjkanje raznega blaga ve-činoma umetno ustvarjeno.

Zato so se živilski prekupeci borili proti vladnemu kontrolir-anju cen, toda ko se bile regula-cije odpravljene in so hoteli svo-je blago podraževati, so se gos-podinje uprle in tako se špekulan-tom želje po čezmernih pro-fitih niso uresničile. Na podlagi rekordnega pridekla ni vzroka, čemu ne bi mogle cene pasti na normalno stopnjo in tudi bi pa-dle, ako bi bil ameriški živilski trg organiziran za potrebe ljud-stva namesto za privatni profit.

Obnavljanje internacionalne težje kot še kdaj prej v zgodovini

Sibkost mednarodne delavske zveze je bila očitna že med prvo svetovno vojno. Razpadla je socialistična internacionala in mednarodna zveza strokovnih organizacij.

Ampak po vojni so se v zvezi razkolom kmalu obnovile, a nekdanjega ognja ni bilo več v njih.

Po tej vojni je bila ustanovljena samo še ena internacionala, namreč zveza delavskih unij, v kateri so prvič po boljševiški revoluciji zastopane tudi sovjetske strokovne organizacije. A tudi ta zveza v zvezi ogromni večini organiziranega delavstva po svetu, ki pripada vanjo, ni še kar bi morala biti.

Vzrok je, ker delavstvo marsikje ni več v opoziciji temveč v vladi. Dokler si v opoziciji, lahko kritizirajo po mili volji in v boju proti vladajočim lahko poljubno obljublja še veliko več kot pa je obljubljal bivši predsednik naše republike Herbert Hoover.

Dokler je bilo delavstvo zgolj na tej strani plota in vladujoči sloji na drugi, so si socialisti na mednarodnih zborih navdušeno segali v roke ter prepevali marseljsko ter internacionalo. A ko pa so enkrat prišli v vlado, so uvideli, da se na pogoriščih, v inflacijah in v pomanjkanju živeža obljub ne more izpolniti — saj ne tako naglo kot se to stori v revolucijah, ki se jih sprejema na konvencijah.

V Londonu se je vršilo že par sestankov v namenu, da si sorodne stranke zasnujejo metode, ki bi ugodile pot v obnovitev politične delavske internacionalne. Zadnjega sestanka v Londonu so se udeležili tudi zastopniki češke ter poljske socialistične stranke. Angleži so ob tej priliki povabili nanj tudi par socialdemokratov iz anglo-ameriške cone v Nemčiji, v namenu, da pride med njimi in sosednjimi narodi čimprej do sprave in soledovanja.

Toda poljski socialist je proti dopustitvi Nemcev na ta sestanek protestiral ipi isto je storil zastopnik čeških socialistov. Oba sta demonstrativno odšla. Nedvomno so se počutili nekako tako tudi zastopniki drugih takih dežel, po katerih je pustošila Hitlerjeva sila.

Vzlic pomanjkanju internacionalnih vezi med delavstvom pa se lahko reče, da je organiziran proletarijat sedaj jačji kot še kdaj. Oziroma je sedaj prvič, ko si je pridobil resnično veljavo. Po prvi svetovni vojni so morali delavski voditelji v mnogih deželah v zapore ali pa na vislice. Sedaj so mnoga ministrstva v delavskih rokah in stara igra se obrača. Namesto delavskih voditeljev morajo magnati starega reda v zapore.

Vprašanje koroških Slovencev med zapadnimi silami brez zaslombe

Jugoslavija je predložila preliminarne konferenci velike četvorice v Londonu memorandum glede Koroške in par drugih krajev v Avstriji, ki so slovenski.

Poročevalci ameriškega tiska v Londonu pravijo, da Jugoslavija zahteva na Koroškem 1.250 kv. milj ozemlja, na katerem živi 180.000 Slovencev in 60.000 Avstrijcev (Nemcev). V memorandumu pred letom dni je Jugoslavija zahtevala 1.900 kv. milj koroške dežele. Svojo zahtevo je sedaj torej znižala za eno tretjino.

Poročevalec čikaškega "Sun" piše iz Londona, da je tudi v tem zmanjšanem ozemlju vključen še vedno Celovec, ne pa kraji okrog Beljaka.

Dopisnik McCormickove Tribune pa trdi, da zahteva Slovenija vzlic zmanjšanju svoje prvotne zahteve na Koroškem ne le Celovec ampak tudi Beljak.

Omenjeni Frederick Kuh je mnenja, da bodo Zed. države, Anglija in Francija to zahtevo kratkoma odbile. Odbile so se, da ker je Avstrija že itak majhna, ne bi kazalo jo še bolj ogledati.

Niti ne pričakujejo, da bo šla delegacija Sovj. zveze v boj za to jugoslovansko zahtevo tako odločno kakor se je postavila na stran Jugoslavije glede Trsta in zaledja. Ne bi pomagali. Kajti dočim se je z ozirom na Trst naša vsaj taka rešitev, da ga ni dobila ne Italija in ne Jugoslavija, bi na Koroškem to ne bilo izvedljivo. Vrh tega so ameriški in angleški poveljniki v Avstriji "poučeni", da so Slovenci na Koroškem že "nemškega duha", da govore nemško, kadar gredo po opravkih, in da so že po prvi vojni s svobodnim glasovanjem odločili, da so rajše pod Avstrijo kot pa da bi se pridružili Sloveniji.

Resnica je, da valje dolgoletnemu Hitlerjevemu terorju in prizadevanjem prejšnje Avstrije pomeniti ta del slovenskega naroda, je danes v njemu več narodne zavesti kot še kdaj. To resnico lahko vedo tudi anglo-ameriški častniki ter civilni uradniki teh dveh dežel.

Zaradi silnih naporov v boju za pošteno rešitev tržaškega vprašanja v svet ni prodrla mnogo vesti o prizadevanjih Slovencev ter ostale Jugoslavije za pravično razmejitev Koroške med Nemce (Avstrijo) ter Slovence (Slovenijo).

Kakor glede Trsta in Primorske, tako je Slovenija, oziroma jugoslovanska vlada, predložila veliki četvorici že pred dobrim letom spomenico z vsemi podatki glede Slovencev na Koroškem, o njihovi zgodovini, o položaju, v kakršnem so bili v prvi svetovni vojni, potem pod avstrijsko republiko in nato pod Hitlerjem. Toda izgleda, da jim je v Washingtonu in v Londonu za take dokumente prav malo mar. Kaj pa tako velike države briga, kaj se zgodi s par sto tisoč ljudmi! Saj so jih bile navajene imeti v pod-

STANVANJA SE TEŽKO DOBE, lagije pa jih je izgubiti. Gorje na levi je stanovanjska hiša v New Yorku, iz katere so se morali stanovalci hipoma izseliti, ker jo je pokvarila eksplozija v tvornici ledu tik zraven. Pritisk je stanovanjsko hišo razklat, oziroma napravil v nji razpoke, ki je zasnemovana gori s sulice.

Se nekaj pregleda o vsebini Ameriškega družinskega koledarja za leto 1947

Letošnji Ameriški družinski koledar vsebuje nad 30 povesti ter raznih drugih spisov, nad štirideset slik, pesmi ter veliko informacijskih stvari.

Katka Zupančič ima v njemu uvodno pesem "Mračno naše jutro" ter povest "Bernard odpadnik".

Tone Seliskar, ki je pred vojno veliko pisal v naš Koledar, je v tem letniku zastopan s pesmijo "Oj, dete, kako je to dobro, lepo..." In tik pesmi na nasprotni strani je slika matere, z otrokom v naročju, ki vprašuje diplomate, zbrane ob konferenčni mizi: "Ali ga mi boste obvarovali?" Namreč, da-li sklepajo mir, ali se le pripravljajo na novo vojno.

Svet teme in nasilja ter pomikanje v nov svet je snov članka, ki ga je napisal Frank Zaitz. M. Sušnik opisuje "znamenja ob cestah in poteh" po Slovenskem. To se je med vojno zelo spremenilo — namreč znamenja so se pomnožila in pod njimi so masni grobovi talcev ter drugih žrtev.

Oton Zupančič piše v članku "Naš jezik v novi dobi", da bi bilo slovenskega jezika in slovenskega naroda konec za vse večne čase, ako bi osiše zmaga. To je prekrasen članek, kakršne zna pisati o našem jeziku le ta veliki naš pesnik. Bogomir Magajna ima povest "Veliko brdo", napisana v dneh partizanskih bojev, in več razprav. Najvažnejša med njimi je "Duševne rutine in blodnje v starosti". Magajna je zdravnik,

ložništvo milijone, nekatere celo po več sto milijonov! Pa bi si taki milijonarski diplomati belili lase zaradi dve sto tisoč koroških Slovencev? Ne, jih ne mika.

Ampak ker Jugoslavija insistira, se morajo s tem vprašanjem vendar pečati.

V Avstriji ima duhovščina še vedno veliko besedo v javnosti, v vladi in pri anglo-ameriški zasedbeni oblasti. Ta skuša Anglež in Američane uveriti, da so koroški Slovenci ljudje nemške kulture, verni, in pa nasprotni komunizmu. Torej čemu jih dati v vlado tistim, katerih ne marajo!

Takim "Avstrijcem" se je posrečilo dobiti med Slovenci in Hrvati v raznih avstrijskih mestih nekaj oseb, ki so si dale naziv odbora za ohranitev tega spornega ozemlja pod Avstrijo. Jugoslovanska vlada ima dokaze, da tisti "odbor" ne zastopa drugega kakor prgišče klerikalcev ter praznoglavih nemurjev. Toda za vsa naša oblast se na kajpada rajše ozirala nanje kot pa na večino naroda. Prav kakor se je glede tržaškega vprašanja, pa o Gorici in drugih sličnih spornih problemih.

Kakor so jugoslovanske čete v času Hitlerjevega poloma zasedle Trst in morale na to na zahtevo anglo-ameriške sile nazaj v zaledje, tako so jugoslovanske (slovenske) čete zasedle baš iste dni tudi slovenski del Koroške ter se morale na zahtevo anglo-ameriške voje komande umakniti nazaj za staro mejo.

Trst in Koroška, s Celovcem in Gorico, so za Jugoslavijo izgubljeni kraji vsled anglo-ameriških političnih motivov. Za koliko časa, to je drugo vprašanje. Kajti med jugoslovanskimi narodi se je pojavil nacionalizem, ne histerični nacionalizem, pač pa tak, ki je narod predramil. In geslo ljudske fronte v Jugoslaviji je, da "tujega nečemo, svojega ne damo!" Tak duh veje tudi med Slovenci na Koroškem in med tistimi Jugoslovanci, ki so spet dodeljeni Italiji.

Diplomati velesil lahko rešijo take probleme po svoje — to je — krivično. A rešeni so le na papirju. Dokaz so jim lahko slične "rešitve", ki so jih sklenili po prvi svetovni vojni. Na papirju je bilo vse rešeno ter lepo urejeno, v realnem življenju pa so tisti papirji zasejali kati za nove vojne. Ako bi bili zavezniki pametni in dalekovidni, bi s tako politiko že davno prenehali.

N. Rogelj, "Slovenska narodna čitalnica ob 40-letnici"; Cvetko A. Kristan, "Ljudsko združništvo v novi Jugoslaviji"; B. Traven, "Veleindustrialec"; Andrej Budal, "Utrjen dom".

To so glavni spisi v letošnjem koledarju. Vsebinska je torej res izredno bogata, kar bo lahko potrdil vsakdo, ki bo koledar prečital.

Ako si ga še niste naročili, storite to čimprej in pošljite en izvod tudi svojcem v stari kraj. Za stari kraj znaša naročnina \$1.65. Pošljite nam naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.

Južna Amerika pričakuje 7 milijonov priseljencev

Države v Južni Ameriki se pripravljajo, da sprejmejo okrog sedem milijonov evropskih brezdomcev in beguncev. Južnoameriške države s tem mislijo dvigniti svoje industrije in kmetijstvo.

Argentina in Brazilija, ki sta geografsko največji in najmanj obljubeni, imata v načrtu, da sprejmeta najmanj šest milijonov priseljencev iz Evrope v prihodnjih desetih letih. V ta namen so te države že poslane svoje komisije v Evropo, da "izberejo zaželjene" naseljence. V pošto bodo najprej prišli izurjeni italijanski delavci.

Računajo, da bo prišlo lahko 30.000 priseljencev mesečno. Imigrantf bodo prihajali tudi iz Francije, Nemčije, Belgije in Holandske ter Španije. Brazilija upa dobiti dva milijona priseljencev, Argentina pa štiri milijone. Manjša števila odpadejo na ostale južnoameriške države.

AGITATORJI NA DELU

Poročilo za 4 tedne od 13. decembra 1946 do 10. januarja 1947.

Louis Barborich, Milwaukee, Wis. (1 nova)	23
Anton Zornik, Herminie, Pa.	22
Joseph Korsic, Detroit, Mich. (2 novi)	14
Leo Zevnik, La Salle, Ill.	14
Angela Zaitz, Chicago, Ill. (4 nove)	12
John Krebel, Cleveland, O.	9
Mary Marinšek, Gallup, N. Mex.	6
Anton Gorenz, Springfield, Ill.	6
Luka Groser, Chicago, Ill.	4
Louis Malensek, Pueblo, Colo.	4
John Shular, Arcadia, Kans.	4
Anton Shular, Arma, Kans.	4
Amalia Oblak, Elizabeth, N. J.	4
Lawrence Selak, Star City, W. Va.	4
Frank Klune, Chisholm, Minn.	4
Edw. Tomsic, Walsenburg, Colo.	4
Felix Strumbel, Cleveland, O.	2
Frank Volkar, Maple Heights, O.	2
Jos. Petric, Helper, Utah	2
John Potokar, Chicago, Ill.	2
Joseph Oblak, Chicago, Ill.	2
Louis Zorko, Chicago, Ill.	2
Anna Mahnich, Waukegan, Ill.	2
Met Videgar, Chicago, Ill.	2
Jos. Ovca, Springfield, Ill.	2
Jos. Oves, Clarendon Hills, Ill.	2
John Peenik, Fontana, Calif.	2
Skupaj 153. (Prejšnji skaz 4 tedne) 197 naročnin.	

ZAVEZNICI SE LOTILI NAJSPORNEJŠE TOČKE — MIROVNE POGODBE Z NEMČIJO

Vnanji ministri velike četvorice so se na svoji zadnji konferenci lanskega decembra v New Yorku zedinili, da je čas sedaj skovati mirovno pogodbo tudi z Nemčijo.

Vnanji ministri se snidejo meseca marca v Moskvi, v Londonu pa se sedaj vrši preliminarne konferenca, ki ima nalogo izdelati provizoričen načrt pogodbe, tako da bodo imeli ministri, ko se snidejo v Londonu, že nekaj pripravljenega.

Kaj naj bo bodoča Nemčija? Korespondent Donald Bell, od časniške agencije ONA, piše o tem sledeče:

Tri izmed velikih sil so navidežno odločene Nemčijo zopet zediniti in poskusiti napraviti iz nje človekoljubno in pred vsem miroljubno deželo. Amerika, Velika Britanija in Sovjetska unija so v načelu pristale na to, da velja Nemčijo zopet oživeti in jo politično kot tudi gospodarsko zediniti.

Seveda, nekateri deli bodo izrezani iz prejšnje Nemčije kot na primer Vzhodna Prusija, Slezijska, nekateri deli Pomorja in Branibora, ter Posarje. Način okupacije teh v naprej odrezanih delov je tak, da je v naprej jasno, da bi le nastop s silo orožja mogel preprečiti izgubo teh ozemelj — a ameriški vojaki se pač ne bodo borili zato, da bi bila Nemčija po Hitlerjevi vojni istega obsega kot prej. Ameriški diplomati so pač na tako borbo pripravljeni, toda pripravljeno so v naprej na svoj končni poraz, pri čemer bodo iztrgali Rusom in Francozom nekaj političnih koncesij za to teritorialno priznanje.

Ta neprijetna operacija, katero je bila pripravila Byrnesova diplomacija, je zdaj pripadla generalu Marshallu. Od njega se pričakuje, da bo uspel povezati raztrgano Nemčijo zopet skupaj, ter da bo vzpostavil celokupni krvni obtok v vsem preostalem nemškem telesu. Pri tem pa velja upoštevati troje pridržkov.

Prvi je ta, da Porurje, ki je pravo srce Nemčije, ne sme postati popolnoma enakopraven del nove Nemčije. Popolnoma odtrgano ne bo, navzlic temu, da Francozi to že dolgo zahtevajo. Porurje bo politično nemško, gospodarsko pa mednarodno — le del pridelanega premoga in jekla bo smel v Nemčijo. Kako to izredno komplicirano organizacijo praktično izvesti, ni danes še nikomur jasno.

Drugi pridržek je ta, da zedinitje Nemčije ne sme iti tako daleč, da bi socialni in politični poskusi, katera so začela okupacijske oblasti vsaka v svojem okraju, popolnoma propadli. V federalnem sistemu bi mogla postati Južna Nemčija kapitalistična dežela, katero skuša zgraditi ameriška okupacijska oblast, a vzhodni deli Nemčije bi mogli dalje živeti v razmerah, katere je ustvarila agrarna reforma in industrijska socializacija. Britanci bi mogli nadaljevati svoje načrte postopne in počasne socializacije, slične oni, katero uvajajo na Angleškem. Francozi pa bi mogli nadalje izkoriščati svojo cono kot nekakšno kolonijo kot so to delali tekom zadnjega leta.

Tretja točka pa se tiče centralne vlade, brez katere tudi taka federativna država ne bi mogla živeti. V tem pogledu so nastale govornice, da je državnuemu oddelku v Washingtonu silno neprijetno, ker bi utegnili biti nemška vlada, ki bi seveda morala tudi podpisati mirovno pogodbo, v kateri se Nemčija odpove izgubljenim ozemljem.

Tednik Newsweek je razložil, da se boje uradniki, da bi se nemške politične stranke, ki bi tako pogodbu podpisale, za vedno osramotile pred nemškim narodom. Glasom teh vesti si bo general Marshall prizadeval doseči to, da nemška mirovna pogodba izgube teh ozemelj ne bi omenjala, tako da bi mogli nemški politiki trditi, da teh izgub ozemlja niso nikdar priznali.

Upajmo, da general Marshall teh nasvetov ne bo upošteval. Bilo bi prenevarno. Kako naj zahtevamo od nemškega naroda, da pristane na izgubo, katere njegovi prvaki niso hoteli priznati? Ravno nasprotno, gledati bi morali na to, da prav vse nemške stranke podpišejo mirovno

pogodbo in tako prevzamejo odgovornost zanjo.

To so posledice dejstva, da smo prigovarjali trem nemškim političnim strankam, krščanski socialni uniji, liberalcem in socialnim demokratom, naj ne priznajo izgub ozemlja na vzhodu. To je bil tekom zadnjih volitev najmočnejši argument proti komunistom — in bil je do skrajnosti izkoriščen. Danes pa se moramo bati tega, da se ne bi Nemci iz razočaranja, da jim zapadni zavezniki niso pomagali pri zopetni pridobitvi izgubljenega ozemlja, obrnili k vzhodni velesili.

Rusi so začetno storili isto napako, kajti tudi komunisti so obljubljali, da bodo dobili ta ozemlja nazaj. Toda čim je dalekosežnost takih trditev postala jasna, je podal Mojotov uradno izjavo, da so zahodne meje Poljske definitivne. To je bil eden poglavitnih razlogov za to, da so komunisti volitve izgubili. Toda Kremlin je valed te svoje izjave svoboden v teh pogajanjih, ki se zdaj vrše v Londonu in bodo v marcu nadaljevana v Moskvi.

Učiteljska unija ima 40.000 članov

Ameriška učiteljska federacija, ki je del A. D. F., beleži velik napredek v članstvu v zadnjih mesecih. Sedaj šteje 40.000 članov. Samo od preteklega septembra je pridobila 10.000 novih članov-učiteljev. Njen tajnik-blagajnik je Irvin Kuenzli. V isti dobi je bilo izdanih 45 čarterjev ali poslovnih lokalnih unijam. Zadevno poročilo je bilo podano na letni seji eksekutive v Chicagu. Kakor druge unije, se tudi učiteljska federacija bori za višje plače in boljše razmere.

Srčna hiba vzrok številnih smrti

Zvezni zdravstveni urad poroča, da je lani srčna hiba pokosila več življenj kot katere koli druga bolezen. Rak je bil na drugem mestu kot vzrok smrti leta 1945, možgansko krvavenje pa na tretjem. Na četrtem mestu so bile razne nesreče, navedeni pa so slučajni smrti vsled pljučnice, influence in jetike.

Brezposelnostna podpora veteranov

Uprava za veteranske zadeve naznanja, da je v preteklem letu prejelo 66.627 veteranov po \$20 na teden brezposelnostne podpore vsak za dobo 52 tednov. Največje število veteranov je prejelo podporo v oktobru. Delne podpore pa je bilo deležnih približno en milijon veteranov. Samo v oktobru so znašala plačila podpore okrog \$92 milijonov.

Tole mi ne gre v glavo?

Cemu se naša vlada ne pobri-ga za uveljavljanje demokracije v južnjaški Georgiji saj polovico toliko kot se briga za demokracijo na Poljskem in v Bolgariji, to mi nikakor ne gre v glavo! Georgija je dobila v intrigh in v preteplih v januarju dva "guvernerja" in dve "administracije". Ljudstvo ni imelo pri tem nobene besede. In črncem ter delavcem je onemogočeno voliti. Mar ne bi bilo dobro, ako bi naša vlada pometati bolj pred svojim pragom, ne samo pred tujimi?

PRIPOVEDNI DEL

GABER:

Taki so sedaj naši obrazi

(Iz dogodkov v življenju in borbi na Slovenskem)

(Konec.)

"Trije so padli tik zraven mene. Dva v boju, ko sem se hodil z bataljonom, tretji, Tone, pa je padel iz zasede. Pri njem me je najbolj prizadelo, ne vem, ali zaradi njega samega, ali zaradi nas. Takrat se v naši postaji že dolgo ni nič zgodilo in nekako smo se že privadili novega življenja, kakor se delavec navadi težkega dela. Zvečer smo šli na pot, kakor gre na primer rudar v rov. Morda se mu kdaj pa kdaj porodi tesnoba občutek, da ga lahko podsuje v jami. Toliko jih je že podšlo. Toda to je že tako daleč, da se v duši oglašajo le še kot spomin na tiste mračne povesti, po katerih v otroških letih ni mogel spati. Tudi pri nas se je pojavljalo le še kot spomin. Toliko jih je že padlo. Toda bilo je že pred meseci in od spomina je ostal le še tesnoba občutek, ki se je samo še kdaj pa kdaj vsedel v naše duše. Drugače pa smo hodili po naših potih, kot bi opravičili najbolj navadno delo. Res je, da smo se plazili mimo nevarnih mest zelo opreznost, toda to je bilo le še navada, to je spadalo tako rekoč k našemu poklicu, kot na primer spada opreznost k gozdarskemu, poklicu. Ko sekajo hoje, pazijo, da jih deblo ne dobi pod se, toda pri tem nihče ne veruje, da bi se kljub temu moglo zgoditi, da bi se hoja zvalila nanje. Tudi mi se nismo več verjeli, da bi se moglo zgoditi, da bi kdo padel. Toliko časa se že ni nič zgodilo. Ko sem se zjutraj sam vrnil v taborišče in povedal, da je Tone padel, so tovariši obstali kot okameneli. Prav tako jih je prizadelo kot mene. Morda zato, ker nas je oplazil opomin: saj ni samo opomin na mračne povesti, saj nas vsak dan lahko zadene. Ali pa zato, ker smo bili tako navezani drug na drugega."

"Toneta sem imel izmed vseh najrajši," je France po kratkem molku nadaljeval. "Bil je mlad fant z velikimi, zamišljenimi očmi. Sam od sebe ni mnogo govoril. Toda če si se mu znal z besedo približati, ti je prinesel svojo dušo kakor na dlani. In nikoli ni godrnjal čez nobeno delo in se ni branil nobene poti. In bil je edini iz njegove vasi, ki je šel v partizane. Ko sem zvedel, da je iz bližnje vasi, sem mu nekoč dejal, da gre lahko včasih domov, ker da ga gotovo razjeda domotija."

Celo se mu je zmrčilo. "Kaj bi hodil", je dejal. "Očeta so mi pobili, mati je umrla. Potem pa je dostavil z zamolklim glasom: 'Dekleta pa so njeni lastni ljudje izdali in jo spravili v internacijo.'"

O njegovem dekletu sva še mnogokrat govorila. Najrajši se je pogovarjal o njej. Ko je bila še doma, je šel večkrat k njej.

"Poslal sem ji pošto in je prišla, kamor sem hotel," je pravil. Včasih sta se dobila na robu gozda, včasih globlje v gozdu, včasih pa v lazi. Na dom pa ni smel, ker bi ga domači takoj izdali. Njo je to zelo bolelo. Toda kaj je mogla proti temu? Se njo so zavidali, ker je bila njegovo dekle. Toda ostala je trdna. Prinašala mu je cigaret in kruha in je raznašala naše časopise. "Do jutra sva ostala vselej skupaj," je pravil. "Držala sva se za roko in se pogovarjala, kako bo lepo, ko bo konec, in se bo preselila k meni."

"Tako mi je pravila tudi tisti večer," je nadaljeval France. "Zdaj je v internaciji in se gotovo vsak dan spominja najinih pogovorov," je rekel. Govorila sva vso pot. Ko sva se približala železnici, sva sicer umolknila, duši pa sta nama bili še vedno polni tistih tihih in toplih besed. In to ni bilo dobro. Kadar smo bili v nevarnosti, je bilo treba zabrisati vse spomine in zadušiti vsako hrepenenje. To je težko. Če nimaš trdne volje, se ti to ne bo nikoli posrečilo. In midva takrat nisva imela trdne volje, zakaj v dolini so gorele luči, ki so naju spominjale na tople, bele izbe. Previdno in tiho sva se plazila k železnici, toda oprezovala sva samo na prago in sva se v gozdu počutila popolnoma varno, saj sva bila od proge še kakih sto metrov oddaljena. Bil pa je še polmrak in se je videlo precej daleč. Baš sva se spustila po stezico navzdol, ko je za nama zavrslo grmovje in koj nato je padlo pet strelcev. Jaz sem planil navzdol, da sem bil v kritju. Tone pa je hotel nazaj v gozd in ga je zadelo."

Popolnoma se je že zmrčilo in obrisi platu se niso več videli; poti pa samo toliko, ker tam ni raslo drevje. In v mraku in ob Francetovem pripovedovanju mi je legalo v dušo neko čudno občutje, kot bi se znova vračali časi, ki smo jih preživeli.

"Vidiš, toliko takih dogodkov smo doživeli, pa kljub temu mi je včasih pri srcu, kot da mi je žal za tistimi časi," je dejal France z nekim posebnim glasom. In pri tem se mi je zopet zazdelo, da bi mi hotel povedati nekaj drugega. In morda je bilo vse to pripovedovanje zaradi tistega, kar ni in ni hotelo iz njega."

Rad bi mu prišel z besedo nasproti, toda nisem vedel kako. Sam pri sebi sem premišljeval in ker je umolknil tudi France, sva dolgo oba molčala.

Nenadoma pa je France pretrgal molk.

"Ti, iz vojske bom šel," je rekel.

Pomolčal je, toda samo za kratek hip, kakor da bi zajel sapo: "Morda mi ne boš verjel in prej tudi sam nisem mislil,

da mi bo težko, ko bom šel iz vojske. Zdaj pa mi je tako, kot bi zgubil nekaj, kar sem imel od srca rad." Pri zadnjih besedah mu je bil glas zamolkel in tih. In potem je zopet hitel, kakor bi hotel povedati vse v eni sapi: "Vidiš, zdaj jih vsak dan odpuščajo iz vojske, nekateri gredo radi, nekateri pa tudi kajko pri tem. Se bi radi služili. Jaz ne jokam. Tudi sem ti že prej pravil, da bi rad prišel iz vojske. Vleklo me je v gozd. Po njem sem bil včasih ves bolan. Toda sedaj sem spoznal, da se je v teh letih še nekaj vsedlo vame. Ziviš s človekom leta in leta; navežeš se nanj, prijatelja postaneš in ti je hudo, ko ga zgubiš."

Presenečen sem bil nad njegovimi besedami in zato mu prvi trenutek nisem vedel kaj odgovoriti. France se je pogreznil vase. Čez nekaj časa pa je zopet dejal: "Ko sem šel v partizane, nisem nikoli mislil, da bi ostal vojak. Tudi sedaj ne mislim, da bi za vedno ostal v vojski. Saj vem, da nisem ustvarjen za vojaško življenje. Toda zdaj, ko bo treba zapustiti vojsko, mi je tako kot ob osvoboditvi, ko sem prišel iz gozda."

Pri teh besedah sem se spomnil večera, ko sem po osvoboditvi prvič prišel k njemu. "Kako je, France?", sem ga vprašal, kot je bila takrat navada. Mislim sem, da mi bo odgovoril: "Dobro, zdaj je dobro." Tako smo si namreč takrat odgovarjali. Toda France ni odgovoril. Nekaj časa je molčal, potem pa je rekel: "Gozda mi manjka. Jaz nisem za na mestni tlak in med temi zidovi me kar duši." Pokazal mi je puško dvocevko, ki mu je visela nad posteljo. "Vidiš, edino ta mi je še ostala. Zvečer se vlečem in jo gledam."

Tisti trenutek je nekdo potkal in koj nato je vstopil nereden kmečki fant v vojaški obleki. Zdel se mi je znan.

"Ah, saj nisi sam," je dejal v zadregi in ni vedel, ali bi se obrnil, ali bi ostal.

"Kar vsedi se," je dejal France. Potem se je obrnil k meni. "To je Ivan iz Laz. Nekaj časa je bil na naši stanici. Skoraj vsak večer me obišče in se pogovarja o gozdu, o lovu in o partizanskem življenju."

Tega sem se sedaj tako živo spomnil, kot bi se včeraj dogodilo. France pa me je prijel za roko in me zmotil v premišljevanju. "Ali ni to čudno? Je vprašal."

Nisem vedel, kaj bi odgovoril. "Saj boš drugod tudi koristil," sem dejal. "Danes je toliko dela!"

Zdelo se mi je, da se je razveselil mojih besed. "Da, je pritrtil, 'dela se ne bom branil. Kolikokrat smo se v partizanih pogovarjali, kaj bomo delali, ko bo minila vojna. Ali še veš, kako ste mi nagajali, da bom prevzel trško pošto? Jaz pa sem dejal, da bom postavil v gozdu kolibo in bom drvaril.' Danes se drvarjen v resnici ne bi branil. Toda vem, da bo treba prijeti tudi za drugo delo, saj sem dovršil gozdarsko šolo. Ne bom se branil dela..."

Umolknil je in moral je imeti silno resen obraz. Toda nisem ga videl, ker je bila že popolna tema in sem razločil le še obrise njegove postave. Nekje med drevjem se je oglasila sova in v vrščih so pele hoje svojo nočno pesem.

SEJA KLUBA ST. 1 JSZ

Chicago, Ill.—V petek 24. januarja bo redna seja kluba št. 1 JSZ. Ker na prejšnji ni bilo zadostne udeležbe, so bili člani povabljeni na to sejo pisмено, kakor prejšnja leta na januarjsko sejo, da izvolirajo odbor in napravijo druge potrebne sklepe, nato pa bo nastopil s. Joseph Martinek, ki se je nedavno vrnil iz Evrope in nam bo poročal o položaju, kakor ga je on presodil. Vstop imajo tudi nečlani. Člane in članice prosimo, da zaradi predavanja pridejo na sejo točno ob 8., da z dnevnim rešitvijo čimprej končamo.

Tudi produkcija za civilno uporabo narašča v USSR

Sovjetsko ministrstvo za lesno industrijo pravi v svojih podatkih, da je bila lanska produkcija pohištva v sovjetskih zadrugah še enkrat tolikšna kakor leto prej.

LOV NA KITE V KOREJI. Ameriška ribiška ladja, s strelci na kite, ki jih potem izvečejo na krov. Lov je sponzoriral Ameriški Rdeči križ. Lovci so Korejci.

NAŠE AKTIVNOSTI

Zbira ANNE BENIOER

John Krebel je poslal eno naročnino, mesečni obračun kluba št. 27 JSZ in poročilo o gromnem uspehu Zarje. O moralnem je bilo že prej poročano. Piše, da so Proletarcu naklonili \$100 podpore. Klub z Zarjo ostane pri Prosvetni matici in ji bo prispeval kakor doslej po \$12 na leto. August Komar je ob tej priliki še posebej prispeval \$5 v tiskovni sklad Proletarca.

Pevski zbor "Zarja" v Clevelandu ima v tem letu sledeči odbor: Leo Poljšak, predsednik; Frank Kokal, podpredsednik; Stephanie Poljšak, tajnica; Joseph Tekavec, blagajnik.

Nadzorni odbor: Frank Ilerich, John Kokal in Andrew Turkman. Poleg teh ima Zarja še razne druge odbore, ki se tičejo koncertov ter drugih priredb in pa notranje uprave. To poročilo o Zarji je nam poslal John Krebel.

Anton Udovich iz La Salla, Ill., je ob priliki ko se je 11. jan. udeležil banketa društva Pioneer v počast vrnitvi veterana, plačal 40 izvodov koledarja, ki jih je naročil in izročil \$2 v tiskovni sklad, ki jih je prispeval John Hotko, Oglesby, Ill.

Jennie Padar, Brooklyn, N. Y., je poslala vsoto za šest izvodov koledarja ter 50c v tiskovni sklad, ki jih je prispeval naročnik Walter Derganc.

Frank Bregar, Avella, Pa., je poslal dve naročnini. — John Teran, Ely, Minn., eno in pa \$3 v tiskovni sklad, ki jih je prispeval Matt Praprotnik. — Joseph Oblak, Chicago, je izročil dve naročnini. — John Sukle, Paonia, Colo., je obnovil naročnino in jo poslal tudi za Geo. Volka. Ob enem je naročil koledar. — Frank Zaitz, Chicago, je izročil naročnino, ki jo je obnovil Joseph Omerza in ob enem je prispeval (Omerza) tudi \$2 v tiskovni sklad.

Mrs. Kovacich iz naselbine Buhl, Minn., piše: "Ko sem šla med ljudi nabirati naročnino za South Slavonic American Review, sem agitirala tudi za Proletarca in dobila pri tem enega novega naročnika za celo leto. Piše se John Turk. Naročnina zanj je priložena."

Upamo, da se bo Mrs. Kovacich v tak namen za ta list še potrudila.

Anton Fotokar, Conway, Mo., je naročil Kernov, besednjak in pa naš koledar ter ob enem prispeval \$1.50 v tiskovni sklad.

Anna Klarich iz Detroita, Mich., piše, da se jim je posrečilo klub JSZ obdržati in odbor je prejšnji. Tako je za eno leto situacija rešena in upati je, da bo v prihodnjem še boljše. Sedaj ni čas, da bi kje odnehali. Priznanje sodruželci Klarich in vsem drugim, ki skrbje, da se naše aktivnosti v Detroitu nadaljujejo.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

3724 WEST 26th STREET

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8446

If no answer — Call

Austin 5700

mnoho in z vsako, ki jih imamo v zalogi, vam bomo radevolje postregli po najnižji možni ceni.

Repatriacija Armencev

Armensko časopisje v Ameriki poroča, da je zbrala ameriška armenska kolonija 1,000,000 dolarjev v svrhu repatriacije Armencev, ki žive raztreseni v vseh deželah Srednjega vzhoda v Sovjetsko Armenijo.

Repatriacije so se začele preteklega julija in so privedle v Sovjetsko unijo glasom poročil iz Rusije že preko 19,000 Armencev iz Sirije in Libanona, dodatno k onim 20,000, ki so se vrnili iz Irana. Iz Egipta se bo vrnilo približno 15,000 do 20,000, a na Turškem se je baže prijavilo nadaljnjih 20,000 za povratek.

Poslujemo čimprej naše zastopnike v Jugoslavijo

Chicago, Ill. — Na januarski seji podružnice št. 25 SANSa je glavni tajnik Mirko Kuhel pojasnil, kaj so bili vzroki, da izvršni odbor ni poslal delegatov na vseslovanski kongres, kateri se je vršil meseca decembra preteklega leta v Belgradu, Jugoslaviji. Člani so se kritično izražali, ker ameriški Slovenci niso bili zastopani na tem za slovanstvo pomembnem zborovanju. Posebno se je ker bi se lahko to priliko izrabilo; da napravimo boljše stike s Slovenijo in Jugoslavijo. Dejstvo je, da bo preteklo kmalu par let od kar je vojna končana in je že skrajni čas, da organizacija SANSa pošlje tja svoje zastopnike.

Ker se jih še ni poslalo, so člani in članice podružnice št. 25 SANSa sprejeli predlog za apeliranje na vse podružnice SANSa, naj priporočajo izvršnemu odboru poslati zastopnike v Jugoslavijo pred Sansovim zborovanjem, katero je določeno za dneve 30. in 31. maja ter 1. junija to leto. Ker bo to zborovanje začrtalo organizaciji smerne za bodoče delovanje, je neobhodno potrebno, da dobimo staro domovino boljše stike in da naši zastopniki natančno poročajo tamkajšnje razmere, kar jim bo omogočilo, da bodo na zboru kompetentni odgovarjati na razna vprašanja.

Mi smo sprejeli ta sklep v nadi, da prihodnje zborovanje postavi SANS na bolj solidno podlago, ker se zavedamo, da bo

njegov obstoj še potreben in članstvo bo imelo več zaupanja, ako mu damo jasno sliko. Zavedamo se, da so nasprotniki nove Jugoslavije povsod na delu in kos jim bomo le, ako bomo kot do sedaj imeli dobro organizacijo.

Za podružnico št. 25 SANSa, Frank Alesh, tajnik.

Joseph Martinek bo poročal o položaju v centralni Evropi

Chicago, Ill. — Na prihodnji seji kluba št. 1 JSZ v petek 24. januarja bo predaval Joseph Martinek o vtisih, ki jih je dobil na svojem nedavnem štiritedenskem potovanju po Evropi. Največ se je mudil v Čehoslovaki, kjer je govoril z mnogimi Jugoslavlani, Poljaki, Rusi, Ukrajinci, pa tudi z Amerikani, Angliji, Francozi itd.

Razlagal bo o pomenkih s članic vlad, o intervjujih z voditelji unij ter delavskih in drugih strank, o odnosih med posameznimi deželami in pa kaj mislijo narodi v deželah centralne, vzhodne in jugovzhodne Evrope o Sovjetski uniji.

Vstop vsem prost. Po končanem govoru bo s. Martinek odgovarjal na vprašanja. Torej se nam obeta zanimiv, poučen večer. Povabite s sabo na to sejo tudi prijatelje in znance.

ČLANSTVU KLUBA ŠT. 118 JSZ

Strabane, Pa. — Članstvu kluba št. 118 JSZ naznanjam, da se bo vršila prihodnja seja dne 2. februarja ob dveh popoldne v dvorani SNPJ.

Zelim, da se je vsi udeležite. Namreč ne samo člani temveč tudi članice. — Frances Bartol.

Francoska armada revno upravljana

Poročali smo že, da se je Leon Blum odločil vsled ekonomije znižati armado na okrog 350,000 mož. A tudi ta je revno upravljana. Ima samo 12 zobozdravnikov, kar je za tolikšno število fantov in mož veliko premalo. Ker pa menda Franciji zobozdravnikov primanjkuje, so armadi dodelili nedavno nemške zobozdravnike.

Kitajska bo zmanjšala armado

Ministrstvo za narodno obrambo v Nankingu pravi, da če bo položaj "zadovoljiv", bo armada znižana s sedanjih 4,900,000 mož na 2,000,000 mož.

For a Kitchen that's
EASY ON THE EYES

Razsvetlite umivalni center
Nič več delanja v tvoji lastni senci! Luč mora obsevati ves umivalnik. Na ta način boste ubili manj posode in umivanje bo lažje, ker bo dovolj svetlobe.

Razsvetlite pralni prostor
Moderna razsvetljava vrže luč na vaše delo in ne v vaše oči. Pravilno postavljene luči se lahko zganejo, kadar se ne rabijo.

Razsvetlite delovni center
Razsvetljeni delovni prostor in razpršena centralna razsvetljava poveča delovno hitrost in spretnost. Dobra luč naredi kuhinjo tudi bolj privlačno!

Brighten your kitchen with new
bulbs and modern, fluorescent lighting. See your electric dealer today.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izvenzemlj Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cleoro \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

KONFERENCA ZDRUŽENIH NARODOV V NEW YORKU je bila končana koncem lanskega decembra, toda razni odseki te organizacije zbirajo dalje. Eno izmed vprašanj, s katerim so se veliko pečali in še več pa prerokali, je problem, kako si zasnovati mednarodno kontrolo nad atomsko energijo, da bo učinkovita. Ameriški delegat in član ameriške atomske komisije Baruch je hotel, da delegati sprejmejo njegov (ameriški) načrt za mednarodno kontrolo atomske

sile, ruski delegat Gromekko pa mu je nasprotoval. Menda vsled bojarni, da bi pod pretvezo raziskovanja, kaj kaka država počne na polju atomske sile, prišli v Rusijo nepoklicani ljudje ter raziskovali, kako stoji v industrijskem razvoju. Baruch je po konferenci odstopil in vprašanje kontrole je še nerešeno. In Zedinjene države še izdelujejo atomske bombe.

Porast v solah čikaške škofije

Letno poročilo čikaške škofije o katoliških solah kaže, da je lani obiskovalo te šole skoraj 210.000 učencev in učenk, kar je najvišje število v zadnjih 14 letih. Srednje šole je obiskovalo 13.618 solarjev, osnovne šole pa so imele 2.386 več solarjev kot prejšnje leto. V isti dobi sta bili odprti dve novi srednji šoli in dve osnovni. Čikaška škofija je baje največja na svetu po številu vernikov in tudi najboga-tejša.

Rekordno število razporek v Londonu

Prvi ponedeljek v tem letu je bilo na londonskih sodiščih prijavljenih 5.040 tožb za razporeke, kar predstavlja rekord v tem pogledu.

Bivši kajzer imel veliko srebra

Ameriške okupacijske oblasti so v nekem mestu ob reki Elbi v Nemčiji zaslegle skrito namizno opremo bivšega nemškega kajzerja Viljema, ki vaga sedem ton. Vse je srebrno ali pa pozlačeno, oziroma zlato. Vse je bilo prepeljeno v Ameriko. Te namizne opreme je dovolj za banket pet sto ljudi — torej je res lahko sedem ton srebra in zlata v teh žlicah, nožih, vilicah in kar še drugega spada zraven, ker visoka gospoda je vsako stvar z drugačno žlico.

Naseljevanje v Argentino

Argentina ima v Evropi naseljeniške komisije, ki nabirajo ljudi za izselitev v Argentino. Njen načrt je dobiti v prihodnjih letih od 4 do 5 milijonov naseljen-cev. Prednost imajo Italijani in Spanci.

HELP WANTED

CLERK — TYPIST
Small office near Loop; young girl. Must be intelligent. 5 1/2-day week: \$30.00 per week salary.
Call Central 9056
Mrs. LINDSTROM

STENOGRAPHER
General Office Work
\$40 PER WEEK
In our modern offices.
5 1/2-day week
C. MILLER SUPPLY CO.
1247 W. Lake St. MON. 3387

MULTIGRAPH OPERATOR
Experienced—Good Salary—5-day Week—Pleasant working cond.
Apply
LEACH LETTER SERVICE
6459 N. Sheridan Road
SHELDRAKE 1899

Unusual Opportunity For STENOGRAPHER
General office work — 5-day week
Salary \$160 per month
Call MR. JOHNSON at
CANat 2000

General office girl for loop insurance agents office; interesting, diversified work. 5-day, 40 hrs. week. Will take beginner or experienced. Good starting salary. — Apply now
FRED B. KELLER & CO.
Har. 9296 175 W. Jackson Blvd.

WOMEN NEEDED
to work in a Leather Shop
45 hours a week
G. KITTEL & CO.
2221 North Lister Avenue
(Near Webster Ave.)

GENERAL HOUSEWORK
Cooking — 2 in family — No laundry — No heavy cleaning
Stay — \$30 week
DIVersey 0088

Help Wanted

BEEF BONERS

NEEDED AT ONCE
GOOD PAY

HYGRADE FOOD PRODUCTS CORP.

3900 South Emerald Ave.
Phone YARDS 6000

SALES LADIES

(LADIES CLOTHING STORE)
Which Will Open 3425 So. Halsted

\$40 a Week to Start

Part Time Salesgirls Needed

LEONARD'S

11243 South Michigan Ave.

Good Opportunity for an Experienced

BILLER

I. B. M. ELECTRIC MACHINE

Excellent Salary — 5 Days

37 1/2 Hours Week.—Paid Vacation

Bonus — Small Pleasant Office

SEALY MATTRESS CO.

913 N. HALSTED STREET
Michigan 2050

STENOGRAPHER

Experienced. With one of Chicago's largest new car dealers. Pleasant working conditions. — Good salary. Rapid advancement. — Permanent

Boulevard Buick

2257 S. Michigan Ave.

See MR. J. H. MAYOTTE

Phone CAL. 4626

GIRLS! WOMEN!

Experienced

Silk Shade Makers

HIGHEST PAY

Whole Year Around Work

40 HOUR A WEEK

Time and half after 40 hours

Work in a Daylight Modern

Factory

Good Working Conditions

APPLY

DEENA PRODUCTS COMPANY

1130 South Wabash Ave.

YOUNG GIRL

ti learn general office work. Must be able to type orders. We'll teach you the rest. — Good salary and advancement

LATROBE ELECTRIC STEEL CO.

2039 W. Jackson Blvd.

GIRLS & WOMEN

For Radio parts plant. — Light, clean work.—Good pay.—Pension insurance, and profit sharing plan.

UNDERWOOD ELECTRIC & MFG. CO., Inc.

3120 W. Grand Ave.

PACKER WANTED

Ideal working conditions

Good salary — Apply at once

125 South Racine Avenue

MONroe 1040

GENERAL WELDER WANTED

Steady work — Good pay

REX RADIATOR & WELDING CO.

1239 West Lake Street

HAYmarket 1531

CORN PRODUCTS & REFINING CO.

HAS IMMEDIATE OPENINGS FOR

DRAFTSMEN

5 TO 10 YEARS' EXPERIENCE

MECHANICAL

PIPING, CONVEYOR, PLANT LAYOUT WORK

STRUCTURAL

DESIGNERS, CHECKERS, STEEL, CONCRETE

ELECTRICAL

INDUSTRIAL, LIGHT AND POWER

5 DAY — 40 HOUR WEEK — EXCELLENT WORKING CONDITIONS

APPLY AT ROOM 700

333 North Michigan

MEN WANTED

Czechoslovaks

SANDERS and FINISHERS

STEADY ALL YEAR AROUND WORK

Piece Work and Bonus — Pleasant Working Conditions

CALL IN PERSON OR WRITE

Orchard & Wilhelm Furniture Factory

16th at HOWARD STREET — OMAHA, NEB.

Ameriški dolarji odločijo usodo kraljevih zaljublencev...

Ameriško časopisje poroča o "najnovejši romantični zvezi", ki se obeta dogoditi v bližnji bodočnosti.

Odvisno je od ameriških posojil. Komu? Grčiji!

Gre namreč za poroko med angleško prestolonaslednico Elizabeto, starejšo hčerko angleškega kralja Jurija, in grškim princem Filipom. Poročila trdijo, da sta Elizabeta in Filip pripravljena se poročiti takoj, ampak pri tem onadva sama ne moreta odločevati kakor "navadni ljudje".

Pri tem odločuje angleška vlada — angleški interesi, interesi britskega imperija, ki se sicer že dokaj krha na Daljnem vzhodu in drugod. In Anglija ima svoje važne interese v Grčiji, kjer sedi na prestolu grški kralj s pomočjo angleških bajonetov — in ameriških dolarjev. Kljub temu Anglezem na Grškem slaba prede.

Amerika je dosedaj dala Grčiji že približno \$500.000.000 na račun ameriških davkoplačevalcev. Anglija pa vzdržuje v Grčiji 50.000 mož močno armado, da zatre upor grškega ljudstva proti lutkarski vladni in tiranskemu kralju.

Omenjena vsota predstavlja pol milijarde dolarjev, ki so jih plačali ameriški davkoplačevalci, četud jih ni nihče vprašal za tak o "posojilo" sedanji grški vladi.

In ves ta denar — pol milijarde ameriških dolarjev — je zgnil brez sledu, kakor pravi ameriški poročevalec George Weller. Niti nima pri tem naša vlada v Washingtonu skoro nobene besede ali kontrole nad to ogromno vsoto denarja na Grškem, kajti tam vladajo Angleži.

Grška ima približno toliko prebivalcev kot jih ima mesto New York. Pravijo, da se ni "še nikdar toliko dalo tako majhnemu številu ljudi, ne da se bi kaj kje poznalo," kakor se nič ne pozna na Grškem ob tako ogromni vsoti, ki jo je Amerika sula v Grčijo.

Grčija se zviija v civilni vojni. Njeno ljudstvo je skrajno neza-

čudljivo, ker ne mara ne domačega ne tujega fašizma. V takih okoliščinah niti velike vsote denarja mnogo ne zaležejo.

Zato pa angleška vlada čaka z naznanitvijo ženitve prestolonaslednice z grškim princem. Slabo bi namreč vplivalo na angleški imperij, če angleška kraljeva družina dobi v svojo sredo princa iz dežele, ki nima stabilnosti in v kateri pretijo resni nemiri. Še več, vsak čas se lahko zgodi, da grški kralj Jurij ponovno zleti s prestola, kakor je že dvakrat prej.

Med tem čakanjem si angleška diplomacija resno prizadeva, da pridobi Ameriko, da vsu je dodatne milijone dolarjev v Grčijo, z namenom, da jo otme poloma.

Torej je "uspešna" ženitev angleške princese z grškim princem docela odvisna od ameriških dolarjev, od ameriškega "posojila" fašistični grški vladi.

Grška koncentracijska tabo-riča so natrpana z ljudmi, ki so proti kralju in proti vladni tiraniji. Omenjen poročevalec pravi, da grške vladne čete čisto streljajo na svoje lastne vojake, ki se upirajo strahovladni.

Ameriška zunanja politika je usmerjena za podpiranje reakcije in izkoriščevalcev vsepovsod. Tako postopa v Nemčiji in v Italiji, še bolj pa na Kitajskem, kjer je od zaključenja vojne potrošila že cele tri milijarde dolarjev — dosegla pa ni nobenega uspeha.

Taka je "diplomacija" kapitalističnih držav — ljudstvo pa plačuje. In tem državam pravijo "zapadne demokracije," kar je le krinka za kapitalistični imperializem — za tlačenje ljudskih mas.

Velika pomoč Grčiji

Zed. države so po vojni potrošile v pomoč Grčiji med 400 do pet sto milijonov dolarjev. Časnikar George Weller meni, da Grčijo tako znatno podpiramo zato, da v nji utrdimo konservativni režim. Grčija ima približno sedem milijonov prebivalcev.

Vsakega nekaj

Cleveland, O. — Prvo, na kar bi rad opozoril čitatelje tega lista, je na prireditve čitalnice v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Road. Ta plesna zabava se bo vršila prvo nedeljo v februarju. Prične se ob 8. zvečer. Igral bo priljubljeni Vadenlov orkester.

Mislím, da čitateljem tega lista ni potrebno posebno tolmčiti in poudarjati, kaj je namen naših čitalnic med nami. Posebno delavskemu sloju je čitalnica potrebna. Nudi jim duševni hram, kjer si človek vedno more dobiti pravega razvedrila.

Naša čitalnica v SDD na Waterloo Rd. nudi vsem, ki so čitalnica željni, bogato zbirko knjig in časopisov. Priporočam vsem — bodite stalni obiskovalci te čitalnice.

V namen, da nam bo mogoče nuditi še lepšo zbirko knjig in časopisov ter revij, je potrebno imeti od časa do časa kakšno prireditve, ki naj nam prinese dohodke v ta namen.

Članarina, katero plačujemo čitalnici (po 10c na mesec) niti zdaleč ne zadostuje.

Torej pridite vsi ljubitelji slovenske knjige na prireditev čitalnice v nedeljo 2. februarja.

Knjiga Prosvetne matice, "Slike iz vsakdanjega življenja", v kateri je zbirka povesti, pesmi in ertic Katke Zupancičeve, je zelo dober doprinos k slovenski književnosti. Nekateri ki radi beremo, smo imeli priliko čitati nekaj tega gradiva že prej. Smatram pa, da je Prosvetna matica prav storila, ker je izdala to zbirko v posebni knjigi. Ni obsežna, a ima bogato vsebino.

Prišel sem jo čitati zvečer in prenehal isti večer na zadnji strani. Kot že omenjam, tudi ako čitas take ertice v drugič, imaš pri tem še celo večji užitek kakor prvič.

Knjiga se mi je dopadla toliko, da sem jo en izvod poslal bratu v Vipavo. Skoda, ker ni bila izdana v večjem številu izvodov.

Zbirka, kot že rečeno, vsebuje tudi nekaj Katkinih pesmi. Vemo pa, da jih je napisala veliko več, ki so bile objavljene v letnikih Družinskega koledarja, v Majskem glasu in posebno mnogo pa v Mladinskem listu (sedaj Voice of Youth), ki ga izdaja SNPJ.

Bilo bi zelo koristno, ako bi Prosvetna matica vse te pesmi zbrala in jih izdala v posebni knjigi.

V Ohio imamo od 13. jan. dalje novega guvernerja. Tistega, ki je v lanskim novembriških volitvah porazil našega tu rojenega rojaka Franka Lauscheta. Frank je bil v guvernerski službi samo en termin, kar je marsikoga presenetilo. Posebno se demokratsko stranko. In pa naše slovenske demokrate v Clevelandu ter drugje po Ohio.

Ta procesija sedanjih kritikov je prej vedno rada poudarjala, da je Frank sin naših gora, a v teku svojih političnih služb ni pokazal, da je res kaj interesiran v probleme naroda iz katerega se je rodil.

Naj si je bil Lausche sodnik, ali župan, ali politik, za nas

narod ni vzel opetovanim apelom ničesar storil. Ali pa, če priznamo, da prav malo.

Ko se je šlo zaradi tržajskega vprašanja, je bila poslana iz Clevelanda deputacija Sansa k njemu v Columbus. Sprejel jo je in ji prav rad obljubil, da bo storil vse v svoji moči in plediral pri vladi za ugoditev pravičnim zahtevam slovenskega naroda.

Ostalo je pri obljubi. Naše ljudstvo pa je prevzelo novo razočaranje. Ampak to je bilo eno razočaranje preveč za naše ljudi. Pa so si rekli: Tako torej? In zapretli so, da si bodo vse to zapomnili...

Lausche se je na višku svoje politične kariere zelo bal, da ga ne bi uničilo njegovo slovansko poreklo, pa se je rad delal, kot da je le American, sin priseljenec. To je med politično kampanjo komu lahko koristno. A Lauschetu ni bilo. Ako bi se kaj brigal zato, si bi skušal ohraniti glasove Američanov slovanskega porekla, namesto da se jih je ogibal. Pravijo, da je v tej državi 50 tisoč državljanov slovanskega porekla in približno toliko je drugih Jugoslovancev — torej precej glasov. Mogoče je, da so ga baš ti glasovi porazili. Pridobili niso s tem seveda nič boljsega, a le "kaznovali" so ga po pravilu starega gesla AFL.

Ze v času kampanje se je uvidelo, da ni zanj med našimi volili nikakršnega navdušenja, kakor ga je precej časa prej ni bilo. Mogoče je bil tega kriv njegov kampanjski pomočnik J. E. Lokar, posebno zato, ker je postavil za načelnika Josko Penkoto. Nekateri so tedaj trdili, da je baš to F. Lauscheta najbolj pokopalo, namreč kar se slovenskega ljudstva tiče.

Predno pa se je prejšnji guverner umaknil iz službe, ki mu itak ni bila več obnovljena, se je žuril imenovati v razne urade še nekaj svojih prijateljev. Enakopravnost pravi, da se je do zadnjega pričakovalo, da bo Lausche najel v urade "svoje ljudi". Ker se to ni zgodilo, je nekoliko zaplakala tudi "E." Pričakovala je do zadnjega, da bo (Lausche) imenoval v sodno službo saj koncilmana J. J. Prince. On se je za tako službo že potoval in svoječasno oznanil, da je kandidat za sodnika.

Edino, kar je (Lausche) vzel zelo v upoštevanje, je bila služba njegovega tajnika. Imenoval ga je za načelnika dirkališč v Ohio, s plačo \$4.000 na leto.

V tem mesecu se vrše oziroma so se že vršile seje delničarjev raznih naših ustanov. N. pr. naših domov.

Slovenski narodni dom na St. Clairju je bil ves plačan že nekaj časa nazaj. In kot razvidno

ZA LIONE TISKOVINE VSEH VEST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

iz letnega finančnega poročila tajnika, ima ta dom tudi že precej gotovine na rokah.

Slovenski delavski dom (Waterloo Rd., Collinwood) bo imel občni zbor prvo nedeljo v februarju.

Kot je poročal predsednik direktorija, se bo ta seja vršila popoldne in sicer zaradi ceremonije, v kateri se bo zažgalo zadolžnico. To se pravi, da je tudi ta dom sedaj plačan. Ob tej priliki se zborovanja udeležijo tudi gl. predsednik SNPJ Vincent Cankar. Slov. del. dom je namreč dobil posojilo pri SNPJ. Sedaj se je dolga iznebil in je pri tem vredno imeti nekoliko veselja, po težavah, ko se je bilo treba brigati in skrbeti, kako odplačevati obveznice.

Zbor tukajšnje Slovenske Zadrúžne zveze se bo vršil 2. februarja v društvenem domu na Recher Ave.

Imamo pa poleg vseh teh in drugih še eno slovansko delniško podjetje v Clevelandu; to je tiskovna družba Enakopravnost. Izgleda, ali pa je res tako, da njenemu vodstvu ni nič na tem, da-li naj se seje delničarjev vrše ali ne. Ni je bilo že več let. Delničarji bi radi vedeli, kaj je vzrok. Čas bi že bil, da bi enkrat prišli skupaj ter da se jim bi povedalo resnico v obraz. Namreč kaj pravzaprav je s tem podjetjem.

Vse te ustanove so na en ali na drug način bile zidane na združni podlagi in zato imajo tisti, ki imajo deleže v njih, pravico vedeti, kaj se godi, kakšni so računi in kakšne izgledajo imajo za bodočnost.

Kaj torej mislite vi, fantje pri "E"? Ali ni že čas, da nas skliče te skupaj ter razjasnite, v kakšnih razmerah je to podjetje? Sveta trojica, usmili se nas!

J. F. Durn.

Louis Adamič je avtor mnogih knjig. Naročite si jih iz Proletarceve knjižarne.

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejša jugoslovansko radio ura v Chicagu od 9. do 10. ure popoldne, postaja

WGES, 1360 kilocycles.

Vodi jo George Marchan.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

KAKO JE FRANC GABROVŠEK GOSPODARIL PRI ZADRUŽNI ZVEZI

III.

Iz "Nove zadruge", glasila ljudskega združništva v Sloveniji, posnemamo naslednja nadaljina opisanja bivših voditeljev združništva v Sloveniji in njihovega nepoštenega poslovanja z denarjem, ki so ga kmetje in delavci tako težko prihranili. Kot smo že večkrat omenili, je bil vse do par dni pred napadom Hitlerja in Mussolinija na Jugoslavijo ravnatelj Zadružne zveze v Ljubljani kaplan Franc Gabrovšek. Kot ravnatelj mu je bil znan položaj pri vseh pridruženih krajevnih hranilnicah in posojilnicah in imel je tudi popolno kontrolo nad zvezinimi nadzorniki ali revizorji, ki so odkrili nesešteto "nerednosti" in "neopravičenosti" posojil.

Gospod ravnatelj pa ni hotel teh urednosti obesati na veliki zvon, kakor je sam izjavil, temveč je nepoštenjakeviče z besedo in denarjem podprl, samo da bi se zadeve natihoma izravnale.

Franc Gabrovšek je zadnje čase kaplanoval pri fari sv. Vida v Clevelandu, sliši pa se govorica, da je sedaj zaposlen pri slovenski banki. Njegove izkušnje pri Zadružni zvezi — v slučaju, da so omenjene govorice resnične — pač odpirajo novo polje za podjetnega gospoda, ki je leta 1938 razpolagal z zneskom 63.000.000 dinarjev, prejetega v obliki obligacijskega posojila od jugoslovanske vlade v Beogradu. Toda o tem posojilu več kasneje.

V Bohinjski Srednji vasi je Anton Golf oškodoval tamošnjo Hranilnico in posojilnico za preko 460.000 dinarjev. Zupnik Golf je vodil zadružne posle povsem v smeri privatnega podjetja in je služila zadruza le za naslov firme. Pravila in namen zadruge je kratkoročno preziral. V zapisniku z dne 20. septembra 1940, ki ga je Golf napravil kot opravičilo za svoje poslovanje, priznava, da je vodil dvojne knjigovodstev in sicer enega — "na pamet", drugega pa v knjigah, in to zaradi davkarije. Bil je mnenja, da je bolj pošteno spraviti dobiček v svoj žep, kakor pa plačati državi njen delež. Do tega priznanja je namreč prišlo, ko je njegove manipulacije razkril leta 1940 takratni kaplan Duhovnik in sicer zaradi osebnega spora v župniji. Poleg uporabe zadružne rezerve (l. 1933) v znesku 464.000 din. v popolnoma druge svrhe, je bilo tudi ugotovljeno, da se je uporabljal vsakoletni dobiček zadruge, ki je znašal vsekakor nad 100.000 dinarjev, v nezadružne svrhe. Tako je ostalo za zadruge leta 1937 komaj 184 din. dobička, v naslednjih letih pa okrog 2.000 dinarjev.

V "Informativnem poročilu" z dne 18. avgusta 1929 piše revizor o bežnem pregledu Hranilnice in posojilnice v Sv. Juriju ob Ščavnici: "Ob reviziji se je zgodil neprijeten incident in sicer ta, da je neka stranka izročila tamošnjemu župniku Štuhec hranišilno knjžico v znesku okrog 50.000 din., ki ga je pa naveden dvignil iz Posojilnice pri Sv. Juriju in ga pronesel v Gornjo Radgono, pa ne na račun stran-

ke, ampak je (Štuhec) poravnal z njim neki dolg. Stvar je zbudila precej šundra."

V Mirni peči sta kaplan in poslovodkinja zadružne prodajalne Kmetijskega društva kupila hišo, v kateri je bila nastanjena prodajalna. Svoj prispevek za hišo je vzel iz blagajne Kmetijskega društva, tega pa nikamor ni vknjižil, kajti smatral je Kmetijsko društvo za lastnico tudi njegovega dela hiše, toda le iz "gotovih vzrokov" je dal prepisati na sebe. Priznal je, da mu ni bilo mogoče voditi dnevnika o blagajniških poslih, ker je z zadružnimi sredstvi financiral orlovski tabor, pa je ves denar zamešal in ga ni mogel v kratkem času vsega izločiti in vknjižiti.

Dasi je omenjena "nerednost" v Mirni peči bila razkrita že leta 1927, ko Gabrovšek se ni bil ravnatelj Zadružne zveze, je imel vseeno s stvarjo za opravičiti, kakor spričuje naslednje pismo, ki ga je 4. novembra 1932 pisal kaplanu Jožetu Pojtu, ki se je takrat nahajal v St. Vidu pri Ljubljani. Kaplan Poje je svojecasno vodil Kmetijsko društvo v Mirni peči. Pisal je dobesedno:

"Ljubljana, 4. 11. 1932. Prečastiti g. Jožef Poje, kaplan, St. Vid nad Ljubljano. Prosim Te lepo, še enkrat poročaj, kaj in kako je sedaj s Kmetijskim društvom v Mirni peči. Mi bomo morali radi ali neradi izvršiti tamkaj revizijo. Za slučaj kakih sitnosti Te prosim, da ne delaš mene odgovornega. Pozdravi Gabrovšek."

Tako je Zadružna zveza, kot revizijska oblast, izrabljala svoj položaj, kadar je šlo za interese in prestiž ožjega, takrat vladajočega političnega kroga. Ker je ravnatelj Gabrovšek stlil urednosti pri Kmetijskem društvu v Mirni peči, je prizadete, za poslovanje odgovornega kaplana Pojeta obvestil, da bo morala revizijska oblast "rada ali nerada" revizijo izvršiti in mu priporočil, da naj pravočasno vso stvar tako uredi, da bo prav. Zadrugarji so seveda verjeli v poštenost načelnikstva zadruge in z zaupanjem so vlagali svoje prihranke v hranilnico. Kakor pa pričajo gornje ugotovitve, pa ti prihranki niso služili gospodarskemu napredku ljudskih množic, temveč osebnim ugodnostim raznih "uplednih" funkcionarjev, ne da bi jih za to doletela pravična kazen. In o vsem tem položaju je bil ravnatelj Gabrovšek presneto dobro informiran. Stara Jugoslavija in njeni predstavniki so pač ščitili izkoriščevalce delovnega ljudstva. Danes tega ni več in iščejo novih polj za svoje manipulacije. V novi Jugoslaviji pa ljudska oblast ščiti najširše ljudske množice in preprečuje, da bi posamezniki obogatili na račun skupnosti. Če se kak tak slučaj pripeti, tedaj ga oblasti obesijo na veliki zvon in izrečena je pravična kazen.

Prizadetih je veliko posojilnic. G. Gabrovšek je skušal svojo odgovornost in vednost za nepošteno poslovanje raznih hranilnic in posojilnic pokriti s tem,

da je nazval te članke napad na slovensko duhovščino. Vendar pa mu to pri bravih ni uspelo, kajti napadli nismo nobenega, duhovnika ali lajka. Razglašili smo le nepoštenost in izkoriščanje osebe, ki so imele v oskrbi ljudski denar in s katerim so manipulirale po svoji volji in z vednostjo ter moralno in materialno oporo kaplana Gabrovška.

Podobne, večje in manjše manipulacije kakor smo jih dozdaj popisali, so se vršile tudi pri drugih zadrukah in zadružnih ustanovah, torej ne le pri navedenih hranilnicah in posojilnicah. Poleg Zadružne zveze so se izvrševale "nerednosti" tudi pri Gospodarski zvezi, pri Ljudski hranilnici in posojilnici Sv. Lovrenca na Pohorju, pri Ljudski hranilnici in posojilnici Sv. Lovrenca ob Dravi, pri Hranilnici in posojilnici v St. Petru pri Novem mestu, pri Hranilnici in posojilnici v Svetinjah, pri Kmetijski hranilnici in posojilnici v Pišecah, pri Hranilnici in posojilnici pri Sv. Trojici, pri Hranilnici in posojilnici v Trebnjem, pri Posojilnici v Frankolovem, pri Hranilnici in posojilnici v Zrečah, pri Ljudski posojilnici v Brezicah, pri Kmetijski zadruzi v Moravčah, pri Ljudski posojilnici v Novem mestu, v Kamniku, v Dobrem polju, v Zagradcu, v Robu, v St. Joštu nad Vrhniko, v Devici Mariji v Polju, v St. Janžu na Dolenjskem itd.

Jasno je, da je bive slovensko klerikalno združništvo zaradi takih razmer ponovno zašlo v obupen materialen položaj, tako da so mnoge zadruge Gospodarske zveze večkrat stale pred gospodarskim polomom. Ker pa je sledilo le politiki klerikalne stranke, je imela takratna vladajoča klika interes na tem, da je iz splošnih ljudskih sredstev sproti mašila vse polome. Zato lahko vidimo, kako prazne in frazerske so bile vse takratne besede o neodvisnosti in samostojnosti bivšega njihovega združništva, o njegovi lastni moči in sili, ki naj bi bila sposobna izboljšati in prerediti kapitalistični svet.

Podpora je prihajala od države. Slovensko klerikalno združništvo je že v zastareli monarhistični državi, kjer je vladal cesar, kjer je bila na površju cerkvena hierarhija, vsekapištistični in politični klerikalizem, prejemale visoke podpore od raznih ministrstev in od deželne vlade Kranjske. Mar si more kdo misliti, da bi bilo tako združništvo sposobno boriti se proti tistemu kapitalizmu, katerega je direktno podpiralo?

Vendar pa so bile državne podpore v dobi avstrijske monarhije nekako "znosne", dočim so podpore v bivši Jugoslaviji postale bajne vsote. Vodstvo Zadružne zveze je poleg tega igralo tudi izven mej Slovenije na politične karte, — potom svojih zastopnikov v beograjskem parlamentu in v beograjskih ministrstvih.

Od bivše jugoslovanske vlade v Beogradu je bila torej Zadružna zveza prav bogato zalagana s podporami. Ministrstvo za poljedelstvo je med drugimi manjšimi zneski nakazalo leta 1939 Zadružni zvezi podporo za 12 milijonov dinarjev.

Za dosego "neodoljive" sanacije in vzpostavitve likvidnosti kreditnih zadrug je kraljevska banka uprava dravske banovine v Ljubljani januarja 1938 dodelila Zadružni zvezi obligacijsko posojilo v znesku 63 milijonov dinarjev, od katere vsote je imela Zadružna zveza izplačati 3 milijone dinarjev Hranilnici in posojilnici v Ribnici na Dolenjskem kot podporo banovine za sanacijo tega zavoda, ostanek pa porabiti za odplise. Kot protidajatev pa je Zadružna zveza odstopila banovini svojo terjatev 50 milijonov dinarjev pri posebnem rezervnem fondu Zadružne gospodarske banke v Ljubljani, toda brez jamstva za njeno isteljivost. Zadružna zveza se je sicer obližirala, da bo izročila banki upravi presežek vsakoletnega čistega dobička, kolikor ga bo nad 25.000 din. Praktično pa je značilo to posojilo navadno darilo, kajti dane obveznosti so bile brez vsake stvarne podlage in zahtevane nedvomno le zaradi "lepšega", kajti Zadružna zveza se je prav dobro zavedala, da ji teh iz političnih kupčij izvirajočih posojil ne bo treba nikoli vrniti.

Zadružna zveza je porabila prejšnjo vsoto za odplise ničvrednih investicij. Največ je šlo na račun posebne rezerve Zadružne gospodarske banke, namreč 50.734.800 dinarjev. Osrednji mekarni: Ljubljana, 582.000 din., Zdržene mlekarne, Ljubljana, 1.305.000 din., sanacijski sklad 234.000 din., Osrednja čipkarska zadruza 237.000 din., Gospodarska zveza, Ljubljana, 3.106.000 din., Zadružna zveza, Zagreb, 774.000 din., okrog milijon dinarjev pa raznim manjšim hranilnicam in posojilnicam.

Zaradi te visoke podpore je prišlo od več strani do ostrih napadov na vlado in Zadružno zvezo. Dr. Kramer se je izrazil, da je ta podpora "preprosta kraja" ter da mesto da dr. Anton Korošec prevzame "kriminalno odgovornost, mu daje finančni minister 63 milijonov dinarjev". Izjavil je tudi, da je ban dr. Natlačen prevzel 63 milijonov dinarjev in jih predal spekulantom. "Zahtevam, da se ban izroči državnemu pravništvu in da pokrije to, kar je dolžan." Šlo je tudi za neko banovo osebo z adevo v zvezi z državnimi milijoni.

Ostali očitki so leteli na Zadružno zvezo v Ljubljani, ki se je rešila usodnega konkurnega in razgaljenega lahkomišelnega in spekulativnega gospodarstva z zaupanim denarjem kmečkih zadružnikov — pod vodstvom ravnatelja Franca Gabrovška. Po razčiščenju računov pri Zadružni zvezi je nastala izguba preko 60 milijonov dinarjev. Vrh tega pa je Zadružna zveza plačala novih 18.800.000 za nove delnice Zadružne gospodarske banke. Da bi pridobila vlado za rešitev Zadružne zveze, sta pristala dr. Korošec in dr. Miha Krek na pogubno uredbo o likvidaciji kmečkih dolgov, ki je prinesla kmečkim posojilnicam zaradi odpisa dolgov 120 milijonov dinarjev izgube. S to uredbo sta izročila slovenskega kmeta Privilegirani agrarni banki in davčnim eksikatorjem. Vlada, kjer sta sedela dr. Korošec in dr. Krek, pa sama ni hotela iz državnih sredstev kriti spekulacijske izgube Zadružne gospodarske banke. Dr. Stojadinović ni hotel dati niti dinarja državnega denarja, pač pa je pristal na to, da se izguba Zadružne zveze prevali na rane davkoplačevalcev dravske banovine. Pod tem pogojem se je Stojadinovićeva vlada vdala večnim zahtevam slovenskih klerikalnih politikov. Tako so Slovenci imeli "čast" prevzeti na sebe 63.000.000 dinarjev dolga za izgubo, ki jo je povzročila spekulacija Zadružne zveze, katere ravnatelj je bil tedaj Franc Gabrovšek, ne da bi s tem bilo kaj pomagano posojilnicam, ki so morale utrpeti škodo 120.000.000 dinarjev zaradi primoranega odpisa in likvidacije kmečkih dolgov. Obrestovati in amortizirati bi morali to posojilo vsi davkoplačevalci dravske banovine skozi 20 let v letnih obrokih po 5 milijonov dinarjev. Torej bi z obrestmi vred morali plačati okoli 100 milijonov dinarjev.

To breme, ki ga je naložil ban

Dve priljubljeni zdravili

Ze 61 let so tri generacije Slovanov uspešno rabile in prisrčno priporočile

Trinerjevo grenko vino z vitaminom B-1, ki ima vrednega sovrstnika v

Trinerjevemu linimentu

TRINERJEV LINIMENT je zanesljivo zdravilo proti krčem in lajša bolečine ter neugodje v členih in odpravlja občutke napetosti ter utrujenosti. Je vedno bolj priljubljen, kakor tudi TRINERJEVO GRENKO VINO; slednji kot žlečno zdravilo in odvajalno sredstvo z vitaminom B-1. Imejte ta dva zdravila izdelka vedno na razpolago. Napredaj v vseh boljših lekarnah ali pa pri

JOSEPH TRINER CORPORATION SLOVANSKO PODJETJE JOSEPH TRINER, predsednik 4053 W. Filmore St., Chicago 24, Ill.

dr. Natlačen celotnemu slovenskemu narodu, da pokrije izgube, ki so nastale pri spekulativnih poslih Zadružne zveze in Zadružne gospodarske banke, je pomenilo za vse davkoplačevalce dravske banovine brez izjeme skozi 20 let za 7% višje doklade na vse državne neposredne davke. Tako so krili izgube klerikalnih bančnih spekulativov in njihovih političnih predstojnikov, ki so brezvestno gospodarili z žuljavimi prihranki slovenskega kmeta v stari Jugoslaviji.

Da sta pa obe ti ustanovi — Zadružna zveza in Zadružna gospodarska banka med okupacijo finančno podpirali Hitlerjevo in Mussolinijevo vojsko, vlagali prihranke preganjanega slovenskega naroda v sovražnikove vojne bonde, financirali domobranstvo in nudili moralno podporo sovražnikom slovenskega naroda, — je pa že stara povest. Obe sta postali last Ljudske republike Slovenije, kjer hoče narodna ljudska oblast v vsakem pogledu pomagati zadružništvu kot ljudski gospodarski organizaciji. Sigurni smo lahko, da ljudje Gabrovškovega kalibra ne bodo nikoli več imeli prilike spekulirati v novi Jugoslaviji z ljudskimi prihranki.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

Pet mirovni pogodbe končno le "pod streho"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

morske, Reko in Zader v prid Jugoslavije.

Trst postane mednarodni teritorij pod pokroviteljstvom združenih narodov.

Italija se odpove svojim kolonijam. Vse obmejne utrdbe mora uničiti, enako utrdbe na svojih otokih.

Njena armada sme imeti ne več kot 185.000 mož in 65.000 karabinarjev.

Rumunija Rumunija mora plačati \$300.000.000 vojne odškodnine v blagu — vse Sovj. uniji, skozi dobo osmih let.

Dobila je nazaj od Madžarske Transilvanijo, toda morala je prepustiti Besarabijo Rusiji, kateri jo je vzela po prvi svetovni vojni. Rumunska armada sme imeti le 120.000 mož.

Bolgarija

Bolgarija mora plačati \$70.000.000 vojne odškodnine v blagu, od tega \$45.000.000 Grčiji in \$25.000.000 Jugoslaviji. Bolgarija je dobila nazaj od Rumunije Dobružo, ki ji je bila vzeta med vojno s Hitlerjevo odobritvijo. Bolgarska armada sme imeti le 55.000 mož.

Vsem tem dželam je dovoljeno imeti tudi majhno vojno mornarico ter nekaj vojnega letalstva, toda ne bombnikov. Svoje utrdbe morajo vse razdreti. Okupacijske armade se morajo umakniti iz njih, kadar za uveljavljanje miru ter mirovni pogodbe "ne bodo več potrebne".

Grška

Madžarska bo morala plačati \$300.000.000 vojne odškodnine (vso v blagu); od tega dobi Sovj. unija \$200.000.000 in \$100.000.000 pa se razdeli med Čehoslovaško ter Jugoslavijo.

Morala je vrniti Rumuniji kot je omenjeno Transilvanijo in nekaj vasi Slovaški blizu Bratislave. Madžarska sme imeti armado ne več kot 65 tisoč mož.

Finska

Vojna odškodnina \$300.000.000 v blagu. Gre vsa Rusiji. Izplačilna doba traja osem let. Rusiji je morala prepustiti del Karelije in Petsamo z rudniki niklja ob pasu severnega tečaja.

Finska sme imeti armado do 34.400 mož in nekaj bojne mornarice ter letalstva.

Od nobene teh džel se ne tirja pretirane vojne odškodnine. Posebno od Italije ne, dasi je na debelo pustila po Jugoslaviji, Grčiji in Albaniji.

Vse te prej sovražne dzele so se obvezale prenehati eksperimentirati z vojnimi sredstvi, ali se pečati z atomsko energijo.

Plovba po Donavi bo svobodna za vse. Vse se obvezujejo spoštovati civilne svobodščine tujcev in svojih državljanov. Vse so se obvezale iztrebiti fašizem in reševati medsebojne spore pod avtoriteto poslanikov velesil (velike pctorice) oziroma varnostnega sveta združenih narodov.

Chicago "Sun" izda atlas zemljevidov

Dnevnik Chicago Sun bo imel v izdaji z dne 23. januarja priloženo zemljevidov (World Atlas) v tabloid formatu. Posamezna številka tega dnevnika je 5c in

za to vsoto dobite v četrtek 23. jan. poleg regularnega lista zemljevide evropskih dežel, Amerike, Afrike in Azije, z mejami kot so sedaj in kakor so bile pred vojno, dalje zemljevide spornih ozemelj ter razne podatke o posameznih deželah ter o mejnih vprašanjih.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Winston Churchill je v tožbi proti Louisu Adamu in založnici Harper & Brothers dobil dovolj zadoščenja brez obravnave. Churchillov pravnik je pojasnil, da sta avtor knjige "Dinner at the White House" in omenjena založnica prosila Churchilla oproščenja in priznala, da je omemba, radi katere ju je tožil, neosnovana. Omemba v originalni knjigi na 151. strani namreč citira Drew Pearsona, da je bila angleška politika v Grčiji saj deloma v zvezi s Churchillovimi osebnimi interesi v tem, da so ga angleški bančni krogi, ki imajo investicije v Grčiji, leta 1912 potegnili iz bankrotiranosti. Čim je Churchill zapretil s tožbo, je založnica Adamičeve knjige to omembo iz nje črtala. Churchillov advokat G. O. Slade je dejal, da sta tožbenica pristala plačati njegovega klijentu tudi primerno odškodnino in s tem je stvar poravnana. Adamič je bil kajpada uverjen, da je Pearsonova trditve o Churchillu pravilna. Toda tudi ako bi bila, dokazov, ki bi držali, ni. Transakcije, o kakršni je pisal Pearson in jih za njim omenil Adamič, se navedno vrše zaupno in poskrbi se, da ni dokazov zanje. Lahko pa je tudi, da je bilo Pearsonovo namigavanje neosnovano. Slične težave je imel zaradi trditve v eni svoji knjigi pred meseci tudi Upton Sinclair. Ker ni bil v pravem, oziroma ker ni imel dokazov, jih je prekalal.

Duke of Windsor (bivši angleški kralj Edward) se je zainteresiral v ameriško železniško družbo New York Central. Časopisi so poročali, da bo kupil za milijone dolarjev njenih delnic ter se dal izvoliti v njen direktorij. A iz Londona pa je prišla vest, da iz te inke ne bo kruha. Edwardova bogastva so večinoma v Angliji in vlada v Londonu je proti, da bi šlo toliko angleškega denarja v tujino.

**NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU
ANGLEŠČINE IN SLOVENŠČINE STA
ANGLEŠKO-SLOVENSKI
BESEDNJAK**

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

**NAROČILA SPREJEMA
PROLETAREC**

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

Dve priljubljeni zdravili

Ze 61 let so tri generacije Slovanov uspešno rabile in prisrčno priporočile

Trinerjevo grenko vino z vitaminom B-1, ki ima vrednega sovrstnika v

Trinerjevemu linimentu

TRINERJEV LINIMENT je zanesljivo zdravilo proti krčem in lajša bolečine ter neugodje v členih in odpravlja občutke napetosti ter utrujenosti. Je vedno bolj priljubljen, kakor tudi TRINERJEVO GRENKO VINO; slednji kot žlečno zdravilo in odvajalno sredstvo z vitaminom B-1. Imejte ta dva zdravila izdelka vedno na razpolago. Napredaj v vseh boljših lekarnah ali pa pri

JOSEPH TRINER CORPORATION SLOVANSKO PODJETJE JOSEPH TRINER, predsednik 4053 W. Filmore St., Chicago 24, Ill.

176 Industries

Selected Chicago and Northern Illinois for New Plants in 1946

Industries locating in this area have these outstanding advantages: Railroad Center of the United States • World Airport • Inland Waterways • Geographical Center of U. S. Population • Great Financial Center • Leader in Iron and Steel Manufacturing • Good Labor Relations Record • 2,500,000 Kilowatts of Power • Good Government • Good Living • Good Services for Tax Dollars.

Many of these businesses have made use of our staff of trained industrial engineers to secure factual information about this many economic resources of this area. This work is carried on without charge. All inquiries are handled confidentially and promptly.

For more information, communicate with the

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT
Marquette Building—140 South Dearborn Street, Chicago 3, Illinois—Phone RANdolph 1617

A Soldier in Command

There are many Americans who will view with troubled eyes the entry of Gen. George C. Marshall upon the national stage in the role of Secretary of State.

Gen. Marshall may be a high-minded individual. He may have a comprehensive understanding of the problems that confront this nation and the nations of the world. But the mere fact that a man whose entire life has been devoted to the ways of a soldier and whose attitudes must be militaristic makes his appointment at least a sinister precedent.

The ways of the army are not democratic; that is admitted by even the most ardent militarists. With a former Chief of Staff in a position where the mere accident of death may make him the president and Commander-in-Chief, the nation's face is turned toward less, not more, freedom.

In another editorial we refer to the demand for labor control voiced by Donald Richberg in which that early New Dealer warns of a political war and a civil war. What would be the attitude of a government manned by officials who view obedience as the highest virtue, if workers and owners should get into a stalemate that will not be resolved by ordinary government intervention?

In such a circumstance the late President Franklin D. Roosevelt once said, "a plague upon both your houses." An administration of "Brass Hats" might say the same thing, and give meaning to the words by action that would conflict with everything that is now regarded as democratic.

Nor are workers the only Americans who need fear such a prospect. Germany had its Thyssens as well as its Lieberknechts. No matter what nation, when freedom dies it dies for everybody.—Reading Labor Advocate.

Where Ignorance Is Bliss, Eh?

There's actually a fellow in Congress who thinks that if Labor and the public could be kept in the dark about the voting records of our lawmakers, everything would be peaches and cream. We refer to Representative Carl Curtis, Nebraska Republican. The Honorable Carl subscribes to the theory of the part that "where ignorance is bliss 'tis folly to be wise."

Representative Curtis has served notice, with due pomp and solemnity, that he intends to introduce an amendment to the Smith-Connally Act to provide prison terms and heavy fines for Union officers and members who compile the voting records of the members of Congress and send them to their own people. Don't laugh; that's a fact! Even the press associations had to carry that story and some of the newspapers published it.

Of course nothing of the sort is going to be done. But we would like to hazard a guess that plenty of reactionary Congressmen would like to see such a law in our statute books. Undoubtedly a great many of his farmer constituents would go along with the idea. For Curtis is elected from a state which has few industries and fewer Unions. He gets his information from the NAM and the other anti-Labor agencies.

Though there isn't any danger of Curtis' proposal being enacted into law, it is interesting to the members of Labor Unions generally because it indicates the venom of their enemies and the lengths to which they would go to render Labor impotent.—The Progressive Miner.

Workers Have Only Themselves to Blame

By Raymond Hofses, Editor, Reading Labor Advocate

It may be that workers who are beefing about low wages and high prices have only themselves to blame. They probably are in the wrong business and lack the initiative (a good word to justify legalized robbery) to make a change.

The thought occurred to me the other day when the news came out that the movie-radio team of Abbott and Costello shared the rather good salary of \$469,170 for a single year of what some people might refer to as "work."

"What," I asked myself, "are workers complaining about when there are such wages kicking around? If they don't like what they are getting for producing the things that people need, why don't they advertise the cigarette that doctors prefer? If they aren't paid enough for standing in front of a machine, let them stand in front of a microphone! All they have to do is cultivate a whiskey voice and shout 'HEY ABBOTT (or 'Hey Jones' if 'Abbott' is copyrighted)."

Well, why? I'll tell you. It's because the workers want to get everything and give nothing. They know that on \$400,000 they'd have to pay so much tax that they'd only have a measly \$100,000 left. And how would they get along on that?

Even bashful workers who wouldn't like to have their names in lights have plenty of opportunity. They could become heads of aircraft companies and get \$116,400, or be oil company executives at \$150,000, or U. S. Steel officials at \$100,000. What the heck! Almost any job where they could work the workers for the benefit of the big stockholders would pay more money than unions are asking for right now. Don't those workers believe in "free enterprise"? Sure they do; they voted for it! Well then, if they don't like the money their present job pays, why don't they change jobs?

Is this bunk? You bet your life it is!

The fact is that, while here and there a worker may become an exploiter or a high-priced parasite on the exploiters' payrolls, all of them with few exceptions are going to remain workers — just ordinary workers — as long as they are above ground. And the further fact is that whatever good things they are going to get out of life they will have to get as workers.

Maybe most workers understand how they stack up. But few of them understand that in order to get their proper share of the good things of life they will have to establish a workers' economy.

And that's just what the present economy is not.

Today we're living under an owner's economy. It's an economy that is geared to the profits of people who own stocks and bonds. It's an economy that functions for the sole purpose of giving a favored few the high incomes we've been mentioning. It's an economy that simply must continue to exploit workers and keep them on the lowest social and financial level.

Did someone say, "What would you do if you were the owner of an industry?"

Well, the answer to that one is that we'd do exactly what owners always do. We'd look out for ourselves. So would you.

So what? Well, so why not be the owners as well as the workers? We Socialists have been asking that question for a long time. And we've been telling the workers how they can get the big pile that always goes to owners and those who best serve the owners' interests.

Of course, John Jones, heater, can't own the steel industry. Neither can Izzy Schmaltz, clothing cutter, own the clothing industry, or Mike Burp, driller, own the oil industry. Not as individuals.

But all the John Joneses and Izzy Schmaltzes and Mike Burps could own all the industries of the nation and enjoy the full fruits of their labor—if they'd do the owning together.

A Nice Slice of Fat

As proof of the fact that price controls on meats nearly wrecked the meat packing industry, the Securities and Exchange Commission has revealed that the meat packing industry had to get by with a paltry 4 billion dollars in profits in 1945. As a matter of fact, the meat packers could do no better than to hang up a record of the highest ratio of profits to sales of any major industry in 1945. It is indeed fortunate that OPA controls on meats were removed in time, for if it were otherwise, it might have been necessary for the packers to store their profits in the warehouse where they had been storing the meat which they had been withholding from the market.

THE MARCH OF LABOR

Were Does Franks Get His Money?

Latest Advertising Campaign Probably Cost \$100,000; Who Is the "Angel" Supplying the Funds?

Maurice R. Franks, who describes himself as "Editor, the Railroad Workers' Journal, Official Organ, Railroad Yardmasters of North America, Inc., a completely independent labor organization," is conducting another advertising campaign. He takes a full page in leading dailies to smear trade unions and to suggest that labor leaders are either incompetent or criminal.

Franks always poses as "a veteran trade unionist" and occasionally mentions his "27 years" in the ranks of the workers. At some time during his strange career Franks may have joined a labor union. We have been told he was kicked out of at least one union for failure to pay dues.

However that may be, neither Franks, the magazine he edits, nor the organization he claims to represent has any connection with the legitimate labor movement.

The "Yardmasters, Inc." can't possibly have more than 1,000 dues-paying members, and there are 1,500,000 railroad workers in America. As an advertising medium, Franks' magazine has no value.

That raises the question: Where does Franks get the money to conduct his advertising campaigns? His latest purchase of space in big dailies probably cost him \$100,000. As the late Damon Runyon often said: "That ain't hay."

If Maurice R. Franks is an honest man, he will not hesitate to tell the world where he gets his money. If he is conducting a profitable "racket," he will, of course, cover up.

And now a word to the small group of yardmasters who belong to the "Railroad Yardmasters of North America, Inc.": How long are you going to permit Maurice R. Franks to use your magazine and the name of your organization to vilify the legitimate labor movement of America? Don't you think it is about time for you to ask Franks: "Where do you get your money?"—Labor, Washington, D. C.

The Choice: Law vs. Power

American foreign policy has two faces. When Gen. Marshall takes office as Secretary of State his first and most important decision will be which face to turn toward the world.

Except by a few dwellers in the past, isolation has been rejected as an American policy. But the positive expression of that historic decision remains to be settled.

On one side we pledge ourselves to the development of a strong United Nations; to the advancement of international law; to such long steps toward world authority as our offer to turn over the atomic bomb to an agency representing no nation, but mankind.

At the same time, we proclaim an intention to strengthen our own armed security. We stake out whole reaches of the wide Pacific for military bases on terms scarcely distinguishable from annexation. We go on making and stockpiling atomic bombs. We pick the brains of German scientists for the secrets of rockets. We speak of maintaining the present "power relationships" of the world.

The two sides of our foreign policy are usually wrapped up in one package. Both Secretary Byrnes and Senator Vandenberg, in Cleveland stated that America believes in law and arms; world authority and national power; collective and individual security. It is true that the two philosophies do not mutually contradict each other at every point. But it makes a great deal of difference where the emphasis falls.

Somewhere along the line we must make a choice. Which do we want more—security under a reign of law, or security by the might of our own national power? Which shall claim priority on our energies and our statesmanship? That is the question Gen. Marshall must answer as he becomes Secretary of State.

It may seem one of the ironies of history that a military man should have been called to make the decision. On the form chart, it might be assumed that, such being the case, the decision has already been made, and made on the side of military self-sufficiency.

But that does not necessarily follow. Another great military leader, Gen. Omar N. Bradley, in a recent speech, concluded that American can find "no adequate security" in stockpiling new weapons, setting up buffer states, acquiring island bases. Instead, he said, all nations must turn to the principle of the atomic energy control plan. If that means "infringement" of national sovereignty, says Gen. Bradley, "I can only reply that it is a cheap price to pay for peace."

The great majority of the American people apparently agree. The National Opinion Research Center finds that two thirds of the public, when asked to choose between a policy of making the U.N. strong enough to ban atomic weapons, and a policy of "keeping ahead" in the development and stockpiling of those weapons, choose the former course.

Only half as many people, however, believe that America actually is putting the U.N. first. If Gen. Bradley is right, if the public is right, then Gen. Marshall's great task is to shift the emphasis of our foreign policy from arms to law.—The Chicago Sun.

IN THE WIND

From THE NATION

IN KEEPING with the holiday spirit, the Wind has spent the last fortnight riffling through old wastebaskets and conning the tattered productions of Hucksters, large and small. The Wind is now ready with its short survey of the ethos of American huckstering. Immediately following a brief talk by President Carpenter of the du Pont Company over the air waves on the night of December 23, for instance, the du Pont Cavalcade Choir spun into "Joy to the World, the Lord Is Come."

ALSO BRINGING joy to the world, the Granger Products Company of Floral Park, New York, advertised its men's jewelry this way in the December Farm Journal: "Luxurious Xmas Gifts at skintight prices."

NOW FOR an extract from "A Short Course in Salesmanship" by F. C. Aspley, printed by the Darnell Corporation in Chicago: "When the upper lid covers about one-half the width of the top arc of the iris, you may be sure you have full attention and interest. When the lid lifts clear to the top edge of the color ring (it) should lead to a successful sale."

TRIUMPHANT publicity release from the Publicity Counsel for Art Competition of Loew-Lewin Productions, Hollywood: "Art Triumphs Over Censorship! Boston censorship has capitulated. Eleven new canvases by outstanding American and European painters (have) just completed a remarkably successful showing at the Stuart Art Gallery. All 11 pictures were painted in competition for the selection of one to be featured in 'The Private Affairs of Bel Ami,' a Loew-Lewin motion picture starring George Sanders."

FROM A poop-sheet on "The Premises of the Declaration of Independence and Their Consequences," distributed gratis by Building Supplies Corporation of Norfolk, Virginia: "We may rightly hold these truths to be self-evident. . . . The vote is not a constitutional right, but is a privilege controlled by each state. . . . The privilege . . . of voting . . . should be part of our educational system. But not how to vote—a present means of subversive infiltration by underpaid teachers and professors."

NAVY DEPARTMENT public-relations officers, by the way, must be having a hell of a time explaining how the Byrd expedition to the South Polar regions came to forget its 270 pairs of skis, which are now being rushed to the party by aircraft carrier, or icebreaker, or both.

YES, WHY?

"A businessman can up his prices any time he thinks he can get away with it. Why shouldn't the mine workers have the same right as General Motors?"

"When the OPA went off, General Motors raised its cars \$100 the next morning, knowing that people would be willing to pay almost anything for transportation."

"Why shouldn't the miners increase their profits? The people need coal as badly as they need automobiles. Why not stick it to them?"

SOME STATES HAVE MINIMUM WAGE LAWS

President Truman twice requested Congress to set the 1946 minimum wage at 65 cents an hour, but the reactionary 79th Congress let the bill calling for this reasonable adjustment die of inaction. Organized labor strongly supported the president's proposal.

Progressive states like Massachusetts, New York and Illinois have had state minimum wage laws for some years. The current Illinois minimum is 50 cents an hour. Recently the labor commissioner of Massachusetts ordered a minimum rate of 55 cents an hour for inexperienced workers and 60 cents an hour for experienced workers for a three month trial basis, effective as of October 15, 1946. After the end of that period he may make the order permanent.

What Massachusetts and Illinois can do for their residents, Missouri and other more backward states can also do.

So can the federal government for all workers in interstate industries.—St. Louis Labor Tribune.

DON'T WORRY

Don't worry if your job is small. And your rewards are few; Remember that the mighty oak Was once a nut like you.

MORE ABOUT WAGES AND PRICES

So you have been told that prices are sky high because wages have gone up and that further increases in wages will force more price boosts?

Well, let's have a look at Swift & Company, one of the big-four meat packing corporations. During the fiscal year which ended October 15, this company racked up four million dollars more in profits than its previous big earning year of 1945. Yet, tonnage sales were down 11 per cent. No wonder Swift's president, John Holmes, probably with tongue in cheek, announced that the profits are "the most unusual in its history."

Wages of Swift's employees went up during 1946, much to the pain and chagrin of management. But, let's see what else happened. Though wages and salaries increased a little over \$2,000,000, profits increased \$4,000,000. Did wage boosts drive up prices? What do you think? —The Progressive Miner.

Akron Knows Press Isn't Free

Some time ago one of those Town Meetings of the Air programs was broadcast from Akron, Ohio. "Freedom of the Press" was the topic. An audience of about 2,500 watched the performance. Opening the show, the moderator asked this question:

"How many persons in this audience believe the American press is free?"

According to the "Editor and Publisher," only a few hands went up. Then came this question:

"How many believe the American press is not free?"

According to the same authority, "a forest of hands appeared." That was an excellent test of the intelligence of the people of Akron. The American press is free, in the sense that there is practically no governmental interference.

The American press is not free, in the broadest and best sense, because at least 80 per cent of daily newspaper circulation is dominated by a handful of rich men who are utterly devoid of social vision and whose sole object is to make all the money the traffic will bear.

Some of these publishers think they are fooling the American people, but the test at Akron shows they are mistaken.—Labor.

REFLECTIONS

By A. TURKMAN, Cleveland, O.

MEETINGS

The close of a year brings about an epidemic of annual meetings of our Slovene organizations at which it has become customary to re-elect into office almost the entire slate of the officers of the previous year. Unquestionably, the often elected individuals have displayed the initiative and understanding necessary to provide the results desired by the particular group and have gained the confidence and trust of the membership. In years gone by such actions were often termed, monopolistic, dictatorial, selfish and unwarranted and provided the basis for innumerable heated controversies whose repercussions were oftentimes serious.

However, the membership is the governing body, and the passing of time has demonstrated that in the majority of instances the final judgment of the body has been the proper one.

It is not often that an aspiring person whose intentions are favorable and sincere cannot locate for himself a niche in our cultural and fraternal life. The door is always open, so why not walk in?

ANNUAL MEETING

"Zarja" held its annual meeting on January 4, and the election went off very smoothly. The responsibility of maintaining the pace set by "Zarja" in 1946 will be shouldered by the following: Leonard Poljsak, president; Frank Koral, vice president; Stephanie Poljsak, secretary, and Joseph Tekavec, treasurer. The above listed officer, can be assured of the wholehearted support of the members who realize that the simple expedient of casting a ballot has in no manner excused them from sharing in "Zarja's" endeavor to bring before the Slovenes for their entertainment and education the choicest selections from its collection. An exhibition of the splendid spirit of co-operation evinced last year is bound to insure similar results this year.

The after-meeting social featured "strudel" by Viki Poljsak "krofe" by Rose Vicle, and accordion music by our own Joe Tekavec who delights in performing for the dancers. At 1 a.m., another yearly meeting of "Zarja" was terminated.

NEW MEMBERS

The drive for new members has borne results and today "Zarja" has two new members in the persons of Mrs. Rose Vicle and her daughter, Rose Marie. They may rest assured that their presence is most welcome, and it is a certainty that Rose Vicle and Rose Marie are assets to the chorus.

BRANCH No. 49 J.S.F.

In life one discovers an abundance of pleasure in reminiscing, for delightful memories are always enjoyable. On Xmas night Branch No. 49 sponsored its annual dance at the SWH in Collinwood. Some years ago "Zarja" members established the precedent of attending these dances en masse and were again on hand to bask in the glow

of another Branch No. 49 success. The success of the affair is not necessarily measured by the overflowing attendance and an assured profit, but the undeniable fact that Branch No. 49 is still an actively participating organization in our Slovene life in Cleveland. It is necessary to commend the members for their faithful allegiance to the cause to which they are committed.

JUGOSLAV AID

Within the period of a year, the embryonic United Slovene American Youth Club whose primary reason for existence is its dedication to the proposition of soliciting aid for Yugoslavia has matured into an efficient organ that has sponsored several profitable dances, the proceeds of which were received by SANS for the building of the children's hospital. Such exemplary action perpetuated by this group of American Slovenes is worthy of honorable mention, and the unstinted support of the populace.

SOUR NOTES

The melody mart or more commonly designated "Tin Pan Alley" has inserted a sour note into the "Fantasy Song" with which the exponents of "free enterprise" have been beguiling the gullible public. It was pointed out that music can be a barometer of world conditions and today music has completed the dential cycle of the '20s when light hearted tunes with sometimes silly ditties were succeeded by heart rending, sentimental ballads and the "Blues" just prior to the stock market crash. Hmm! Quite possible when one recalls how the recent miner's strike episode has served to put harmony in a minor key and just an earful of the discord produced by Capital and Labor. Prices and Wages is sufficient to make anyone want to sing the "Blues."

WE LOVE AMERICA

We love America. We love her for her lakes and rivers and mountains and plains. We love her for her blue skies, her vastness and her comparative newness. We love her for her cities and towns and villages that she holds in her embrace. We love her for her almost limitless natural resources, and the industries that convert them into blessings for humanity. But there exists a small group of ultra-patriotic people who love her with such pride and intense passion that they manage to secure most of the "blessings."

TALE

From Washington comes the tale of a man who made quite a monkey of himself, when, in the discharge of his duties with the OPA, he compiled an exhaustive list of figures and facts, pertinent to the current brass shortage. In conclusion was his recommendation for the alleviation of the dire brass shortage—open more brass mines.

THE THREE R's

At 25, Romance; at 45, Rent; at 65, Rheumatism.